

Weboldal, ahol otthon vagyunk

Megújult az *Evangelikus.hu*

Figyelmes olvasóink észrevehették, hogy az *Evangelikus Élet* múlt heti számának címlapján új webcím jelent meg: www.evangelikus.hu. Tegyük hozzá, csak ezen a helyen új ez a webcím, hiszen egyházunk weboldala már 2008 óta elérhető a világhálón.

A jelenleg az ötvenes éveit taposó korosztály már együtt élte le eddigi életét az internettel, a fiatalabbak számára pedig szinte a web az egyetlen információs tér, amelyben otthonosan mozognak, tájékozódnak. Ezért egyházunknak nyilvánvalóan szüksége volt egy korszerű, a mai hírfogyasztói igényeknek megfelelő tájékoztatási felületre, amely alkalmas arra is, hogy a hitüket rendszeresen gyakorló testvéreink mellett elérje azokat is, akik ugyan hozzánk tartoznak, de nem ülnek mellettünk minden vasárnap a templomban. És persze a weboldal alkalmas lehet arra is, hogy megszólítsa az egyházunkon kívül élőket, jelentősen támogatva a Jézustól kapott missziós feladat végrehajtását.

Az *Evangelikus.hu* indulása óta több megújulást is megélt, s büszkén állíthatjuk, hogy mára korszerű, minden felhasználói, olvasói igénynek megfelelő portállá vált. A legutóbbi változás, hogy a weboldal átállt a responzív üzemmódra. De mit is jelent ez?

A *responzív* azt jelenti: érzékeny, fogékony, befolyásolható, kedvezően reagáló, könnyen vezethető, irányítható. Weboldal esetében ez annyit tesz, hogy a képernyő (böngészőablak)

szélességére reagáló, rugalmasan változó grafikai megjelenésű weblapot hoztunk létre. Vagyis ezzel a változással felhasználóbarát felületű alakult át a weboldal.

A bevezetett responzív üzemmóddal oldalunk már nemcsak asztali számítógépeken vagy laptopokon olvasható könnyedén, hanem – a manapság mindinkább terjedő – okostelefonokon és tableteken is. Természetesen előfordulhatnak még mindig olyan esetek, amikor egy-egy eszköz nem jeleníti meg tökéletesen az oldalt. Ebben az esetben javasoljuk a böngészőnél alkalmazott egyéni beállítások felülvizsgálatát.

A weboldalt naponta frissítik a szerkesztői, akik arra törekednek, hogy naprakész, teljes képet adjanak egyházunk életéről és persze a világ bennünket érintő, foglalkoztató híreiről. A szöveges tartalmak mellett egyre bővülő, színvonalas képanyagot és videorportokat is megtekinthetnek a weboldalunkat böngésző látogatók.

Arra biztatjuk testvéreinket, hogy látogassák és olvassák rendszeresen az *Evangelikus.hu* portált, mert így egészen biztosan nem maradnak le egyetlen, az evangélikus egyházat, illetve közösségeinket érintő hírről sem! És ami talán még ennél is fontosabb, olyan lelki táplálékhoz juthatnak, amely nélkül – és mi ezt igazán tudjuk – aligha lehet, aligha érdemes élni.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Hálaadás negyedszázada épült templomért és imaházért

Siófoki évforduló

FOTÓ: KISS TAMÁS

Hálaadásra gyűltek össze június utolsó szombatján a Siófoki Evangélikus Egyházközösség hívei, hogy testvérgyülekezeteik és városuk képviselőivel együtt magasztalják az Urat a gyülekezet huszonöt éve felszentelt templomáért.

Az elmúlt héten folyamatosan érkeztek vendégek a magyar tenger partjára a finn és a német testvérgyülekezetekből: Ouluból, Waldheimből és Marquartsteinből. A *Makovecz Imre* tervezte templomban pénteken este a gyülekezet történetét bemutató fotókiállítás nyílt. Ezt követően a balatonboglári *Seven Houses Gospel Choir & Band* szolgált lélekemelő spirituálékkal, majd a balatonföldvári művelődési ház *Sonoro kórusa* énekelt csodálatos szépséggel és vidámsággal lelki és játékos darabokat. Végül az este emelkedett lezárásaként *Teleki Miklós* orgonaművész játszotta el *J. S. Bach c-moll passacaglia* és *fűgáját*.

► Folytatás a 6. oldalon

Csendesnap Vargabokorban

Az Immanuel imaház felszentelésének huszonötödik évfordulóját ünnepelte június 28-án a vargabokori (Nyíregyháza) evangélikus gyülekezet. A két órától tartott alkalmat *Adámi László*, a gyülekezet lelkeszezsoltárolvasással kezdte. A man-

dabokori evangélikus ifjúság énekekkel szolgált, majd *Vargáné Elek Ildikó* tett bizonyosságot arról, hogy miként találkozott Jézus Krisztussal, és hogyan adhatta át neki az életét. Ezután *Lőrincz Zsanett* számolt be a németországi *Impact misszió-*

ban eltöltött nyolc hónapjának tapasztalatairól. Beszámolója után levetítették az imaház felszentelésén készült videofelvételt, felelevenítve a negyedszázaddal ezelőtti ünnepi istentisztelet pillanatait.

► Folytatás a 6. oldalon

FOTÓ: BALICZA MÁTE

„Az egyház olyan emberi szervezetté alakulhat, ahol az élő Istennel való kapcsolat nélkül is tökéletesen elműködik minden... A középkori megújulási vágy abból a felismerésből fakadt, így a reformációhoz is ez vezetett el, hogy az egyházból akár a lényeg is elveszhet.”
Látható akadályok ► 3. oldal

„Az európaiak már nem szegények – lelki értelemben. A boldogmondás tanítása szerint csak azok az Isten országa, akik »lelki szegények«, alázatosak, nyitottak, akiknek az igazi kincs Isten és az evangélium. A boldogság – a bibliai kifejezés értelmében – áldott állapotot is jelent.”
Az európai kereszténység megízeltlenült? ► 4. oldal

„Az orvosi vizsgálatok alkalmával általában nem szokták megkérdezni: hogy van a lelke? Test és lélek szoros kapcsolatban állnak egymással. A kettő együtt egész (egész-ség)!”
Hit és egészség ► 10. oldal

A hit embere ► 2. oldal
Közös asztal ► 4. oldal
Interjú Huszák Zsolttal ► 5. oldal
Gáncs Péter kiskatéja ► 7. oldal
Félresiklott erkölcsiség ► 11. oldal
Taps tábor Bonyhádon ► 15. oldal

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Drága mennyei Atyánk, aki Megváltót küldtél ennek a világnak, kérünk, fordulj felénk, és a te szent Fia-dért hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a teremtett vilá-
gért, amelyet te alkottál mindnyájunk
javára. Segíts minket hűséges sáfárként
élni ajándékaiddal! Ne kihasználjuk,
hanem a te tetszésre használjuk
őket minden kegyelmedben megélt
napban. Békességed hassa át az embe-
riség szándékait, terveit! Ments meg
minden embert a háború szörnyűsége-
től szerte a világon. Jézus Krisztusért
kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lektor:] Kérünk, Urunk, Istenünk,
könyörülj meg egyházunkon és min-
den egyházon, amelyek testvéreink
az Úr Jézus Krisztusban. Ne hagyj,
hogy egyházad tanítása eltérjen Szent-
lelked üzenetétől, a te jóakaratódtól és
kinyilatkoztatásodtól. Kérünk, őrizd
meg minden gonosztól egyházi előjáró-
inkat, hogy igaz hittel hirdessék a te
mindeneket átfogó szeretetedet. Ne-
ked tetsző döntéseket hozzanak, me-
lyek az evangélium ügyét erősítik, és
egyházunk életét újítják. Jézus Krisz-
tusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lektor:] Könyörgünk világi előjáró-
inkért. Kérünk, engedj meg, hogy a
te ajándékodként tekintés földi ha-
talmukat! Add nekik bölcsességet,
hogy szolgálhassák a köz javát. Ne a
hangos többség befolyásolja őket, ha-
nem a te akaratodat keressék. Legyen
távol tőlük az önzés, a szűkkeblűség kí-
sértése, mások javára éljenek min-
denkor. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyülekeze-
tünkért. A legkisebbtől a legidősebb
gyülekezeti tagunkig, kérünk, őrizd
meg bennünket magadnak, hogy ben-
ned gazdagodjunk és gyarapodjunk.
Áldd meg a közösségünkben folyó
szolgálatokat! Sokan sokféleképpen
szolgálunk téged, ezért kérünk, kísér-
jen ezekben a feladatokban bennünket
naponta áldó kezed. Jézus Krisztusért
kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lektor:] Könyörgünk mindazo-
kért a családokért, amelyek ezekben a
hetekben indulnak nyári szabadsá-
gukra. Védj meg őket az úton, adj nekik
feltöltődést és megújulást. Legyen
helye és ideje a pihenésben az előttd
való megállásnak, elcsendesedésnek is.
Legyen a szabadság ideje az egymás-
nak való örömszerzés lehetősége is. Jé-
zus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lektor:] Imádkozunk azokért is,
akik elmenekültek szülőföldjükről, és
idegen országokon keresztül bolyong-
va keresik a boldogulást, a megnyugvást
és a békesség reményességét. Adj a be-
fogadóknak és a menekülőknak is
bölcs döntéseket, hogy mindenkor
hozzád találjunk, nálad lehessünk ot-
thon! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

[Lelkész:] Urunk! Tarts meg minket
kegyelmedben, hogy igéd igazsága
vezessen életutunkon. Engedd meg,
hogy a te szavában bízva nevelhessük
gyermkeinket és unokáinkat. Adj ki-
tartó hitet és hűséget, hogy megbecsül-
hessük szüleinket, és segíthessünk
idős nagyszüleinknek. Ebben erősíts
meg mindnyájunkat a te országod
teljességre jutásáig, amelyet elkészítet-
tél a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen!*

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – 1MÓZ 12,1-4A

A hit embere

Konfirmandusainkkal minden évben
együtt táborozunk a vizsga előtt, hogy
közösén készüljünk az ünnepre. Ennek
a felkészülésnek szerves része az ügy-
nevezett láthatatlan színház. A konfir-
mandusnak bekötött szemmel kell
végigmennie Jézus szenvedésének stá-
ciói. Miközben hallja a bibliai törté-
netet és a különféle zajokat, kitapogat-
ja az eszközöket, amelyek az adott ese-
ményhez kötődnek, valaki kézen fog-
va vezeti egyik helyről a másikra. Tel-
jesen rá kell bízni magát a kísérőjére,
ezért ez egyben bizalompróba is. Az
előadás, az élmény nem a szemem ke-
resztül, hanem egyéb érzékszervei út-
ján születik meg benne.

A szó ereje. „Menj el földedről... arra
a földre, amelyet mutatok neked!” Így
és nem egy látomással vagy csodás ese-
ménnyel, különleges istenélmményel
kezdődik az a nagyszerű történet,
amely három világvallás számára is ki-
emelkedően fontos. A hangzó szó
ereje, a megszólító ige, amely ugyan-
akkor ígéretre köti magát, teremt
meg a hitet és az engedelmeskedést Áb-
rahámban.

Mind a zsidóság, mind a keresztény-
ség és kettejük ötvözeteként, de mégis
más értelemben az iszlám vallás számá-
ra is kulcsfontosságú Ábrahám szemé-
lye. Ő az az ember, aki nem látta és nem
ismerte korábban az élő Istent. Semmi-
féle csoda, égi jel nem előzte meg a hoz-
zá szóló parancsot. Mégis hittel enge-
delmeskedik a szónak, elindul az ismer-
etlenbe, rábízva az életét arra a kézre,
amely neki jó jövőt ígér. Így lesz ő a hit
embere. „Hit által engedelmeskedett
Ábrahám, amikor elhívta Isten, hogy in-
duljon el arra a helyre, amelyet örök-
ségül fog kapni. És elindult, nem tud-
va, hova megy.” (Zsid 11,8)

Amikor Ábrahám életére figye-
lünk, a jogos a felénk irányuló kérdés:
vagyon mi meghalljuk-e a nekünk hang-
zó isteni szót, hívást? Engedjük-e,
hogy hallótávolságba kerüljünk Isten
igéjéhez?

Friss élményem: nívós zenei alkalom
zajlik gyülekezetünkben, híres elő-
adóművészek Bach-muzsikát játszanak.
A belépés ingyenes, a műsor fel-
lénél ígértetés hangzik el. A teli
templomban az első padokból látvá-
nyosan állnak fel emberek, amikor a
lelkész megjelenik a szószéken. Nem,
ők esélyt sem akarnak adni a Szentlé-
leknek, hanem hangjával elérje őket.
Szinte menekülnek az ige elől.

Való igaz, olyan világban élünk,
ahol a körülöttünk és bennünk lévő lár-
ma könnyen elnyomja, meghallha-
tatlanná teszi a teremtő igét, amelynek
pedig volna hatalmas új irányt adni éle-
tünknek.

Akadálymentessé kell először ten-
ni az utat Isten szava számára, hogy
egyáltalán eljusson hozzánk küldő
parancsa. Erdemes elgondolkodnunk:
mennyire fontos nekünk Isten üzene-
te? Őseink sok kilométert is képesek
voltak megtenni egyik faluból a másik-
ba vasárnaponként, hogy eljussanak a
templomba. Tudták, hogy a hallott ige,
az evangélium tartja meg hitüket. Ma
elkényelmesedtünk, nehezen mozdu-
lunk, nehezen lépünk ki saját komfort-
zónánkból, nem akarjuk feladni meg-
szokott életünket. A hit emberének bá-
torsága hiányzik belőlünk. De ho-
gyan lehetünk mi is a hit emberévé?

Az ígértetés ereje. Ábrahám hallja a
szót, és rácsodálkozik a hozzá ka-
csolódó ígértetekre. Gazdagon árad
a gyermektelen, időződő ember fe-
lé a jövő, mégpedig egy fantasztikus

jövő víziója: „Nagy néppé teszlek,
nagygyá teszem nevedet, és megálda-
lak, és áldás lesz. Megáldom a té-
ged áldókat... Általad nyer áldást a
föld minden nemzetsége.” (2-3. vers)
Az, aki megszólítja, és kimozdítja
megcsontosodott életkörülményei
közül, a szeretet hangján szól, és re-
ményteljesen ajándékozza meg. Azon az
úton, amelyre az Úr indítja, közös-
ség, család, nagyság, méltóság, áldás
és a messze jövőbe elható, a világ
minden népére kiterjedő áldásfo-
lyam vár rá.

Mi, mai bibliaolvasók tudjuk, hogy
Isten megtartotta szavát, mindez be-
teljesedett. Ha minden ígértetés nem is
Ábrahám életében, de utódai és főleg
Jézus Krisztus életében valóban kiáradt
az isteni szeretet és áldás folyama
minden nemzet felé.

Áldottnak lenni azt jelenti: Isten je-
lenlétében élni, neki engedelmesked-
ni. Az a bizalom teszi ezt lehetővé,
amely nem kételkedik Isten szavá-
ban. Ez nem azonos a vakhittel, amely
gondolkodás nélkül cselekszik. Ennek
a bizalomnak az alapja a kapcsolat,
amely Isten ígérteteire épít.

A Bibliában gyakran megfigyelhet-
jük ezt a kettősséget: Isten megszólít
valakit, feladatot bíz rá, és megígéri
segítségét, jelenlétét, erejét a küld-
etés végrehajtásához. Gondoljunk
csak Mózesre, Illésre vagy a feltámadt
Jézus misziói parancsára. Az ígértet-
ekben Isten gondoskodó szeretete és
akarata jelenik meg életünkben.
Amikor Isten ígéje megérint, és új út-
ra hív, nem teszi ezt üres kézzel. Tart-
ja magát ígérteteihez, amelyeket Jézus
Krisztusban töltött be: „Mert vala-
hány ígértete van Istennek, azokra
őbenne van az igen, és ezért általa van
az ámen is...” (2Kor 1,20)

„Íme, látom az eget megnyílván és az Emberfiát”

► Új hónap – új téma. Ahogy ígértük, a nyári időszakban két olyan mű-
vet mutatunk be, amelynek címszereplője jelentős bibliai személyi-
ség: az Ószövetségből Illés próféta, az Újszövetségből pedig Pál apos-
tol. Júliusban – az Elias után – Felix Mendelssohn Bartholdy korai mű-
ve, a Paulus áll előttünk; ma az első rész első felét ismerhetjük meg.

1833-ban Mendelssohn nagyszabású
oratórium írására kapott felkérést.
A zeneszerző Julius Schubring lelkész
segítségével a Biblia szövegéből – fő-
ként az Apostolok cselekedeteiből – és
korálversekből állította össze a libret-
tót. A düsseldorfi ősbemutatóon, 1836
májusában Mendelssohn szokatlanul
nagy létszámú előadói gárdát vezé-
nyelt: az 536 zenészből 364 kóruséne-
kes volt.

Mendelssohn művein egyértelmű-
en érződik a barokk példaképek köve-
tése: a Paulusban leginkább J. S. Bach
passióinak tételtípusaira ismerhetünk.
A cselekmény recitativókban szólal
meg, felosztva a szoprán- és a tenor-
szólista között. Ezt szemléltető áriák,
változatos karakterű kórustételek és
korálok egészítik ki.

„Harsány szó kiált az éjbe” – Men-
delssohn első oratóriumának élén
Philipp Nicolai ismert korálja (EÉ
493) áll mottóként. Az ének első
versszaka az okos és a balga szüzek
történetéhez kapcsolódik (Mt 25,1-
13), akiknek készen kell állniuk a
Vőlegény, vagyis az Úr fogadására.
A Paulusban ez a dallam Pál hitének
ébredését, Krisztus-üldözöből apos-
tollá válását szimbolizálja; annak az
apostolnak az ébredését, aki elvitte a
világnak a kereszténység örömhí-
rét. Mendelssohn ünnepélyes nyi-
tányban idézi a korált, amely így

nem csupán a drámai cselekmény ki-
indulópontja, hanem az egész orató-
rium összefoglalása. (Szimfonikus
keretben, fúgaszerű feldolgozásban
szólal meg a dallam, hasonló módon,
mint az Erős vár a mi Istenünk a Re-
formáció szimfóniában.)

A kórus fohászokozása indítja a
mű első részét: „Urunk, te vagy az Is-
ten, aki a földet és a tengert teremtet-
te. A pogányok fellázadnak ellened és
Krisztus ellen. Urunk, lásd meg fenye-
getésüket, és add meg szolgálóidnak,
hogy teljes örömmel hirdessék a te
igédet.” Ezt folytatja Nikolaus Decius
Gloria-parafrazisa, A menny Urá-
nak tisztelet (EÉ 43,1).

A recitativók főleg ApCsel 6-7
alapján mondják el a felkavaró első tör-
ténetet (amelyben meg nem Pál a fő-
szereplő): István vértanú megkövezé-
sét. „A hívők egész gyülekezete pedig szí-
vében és lelkében egy volt. (...) István pe-
dig – kegyelemmel és erővel telve – nagy
csodákat és jeleket tett a nép között. (...) [Az
írastudók] nem tudtak szembe-
szállni azzal a bölcsességgel és Lélek-
kel, amellyel beszélt. (...) [Ezért] hamis
tanúkat állítottak, akik ezt mondták:
»Ez az ember állandóan e szent hely és
a törvény ellen beszél.«” (4,32; 6,8.10.13)
A hamis tanúk zenei megjelenítése is
Bachot követi: a két basszus éppúgy ká-
nonban énekel, mint a Máté-passióban
az alt és a tenor (33.).

A VASÁRNAP IGÉJE

A hit nem más, mint igent mon-
dás erre a szeretetre, isteni tervre hét-
köznapiainkban. Hinni tehát nem azt
jelent elsősorban, hogy elhiszem az
egyház tanítását, vagy hiszem, hogy
van Isten, hanem sokkal többet jelent
ennél. Bizalmammal ajándékozom
meg azt az Istent, aki Jézus Krisztus-
ban bizonyította, mennyire szeret en-
gem. Ez a mennyire Jézus halálába ke-
rült, ahogy Jn 3,16 mondja.

Az engedelmeskedés ereje. Gyülekeze-
tünkben szállóigévé vált Kéken András
lelkész egyik mondata: Isten nem az al-
kalmakat választja, hanem az enge-
delmeseket. Micsoda vigasztalás van
ebben a mondatban! Gyakran érezzük
magunkat gyengének, erőtlennek,
ránk tör bűneink súlya, rossz döntése-
ink következménye. Amikor Isten
megszólít, feladatot bíz ránk, nem
azt nézi: mi vagyunk-e rá a legalkalma-
sabbak? Egyetlen dolog érdekl: enge-
delmeskedünk-e, vagy sem?

Ismerjük a bibliai példákat töré-
keny, bűnös emberekről, akik vétke-
ik ellenére bekerültek Isten tervébe,
mert megalázkodtak, és engedel-
meskedtek a hívó szónak. Amíg arra
várunk, hogy elérjük a tökéletességet,
elszalasztjuk az alkalmat a szolgálata-
ra. A hit embere ebben a kérdésben
is bízik Urában. Nem bírálja felül Is-
ten döntését. Ha ő küld, menni kell.
Így tesz Ábrahám: nem érvel, nem ke-
res kibúvókat, mert tudja, a Minden-
hatóval áll szemben.

Hogyan lehetünk a hit emberévé?
Ha Isten ígértét hallgatva, engedelmes
szívvél elindulunk vele az ismeretlen
felé. Ott is az ő keze tart meg.

■ GERŐFINÉ DR. BREBOVSZKY ÉVA

CANTATE

detek, hányszor akartam összegyű-
teni gyermekeidet..., de ti nem akar-
tátok!” (Mt 23,37)

Folytatódik a véres jelenet: „Erre rá-
rohantak; azután kiűzték a városon kí-
vülre, és megkövezték, és így kiáltot-
tak: »Kövezzétek meg! Aki Istent ká-
romolja, annak meg kell halnia!« Térd-
re esett, és hangosan felkiáltott: »Úr Jé-
zus, vedd magadhoz lelkemet!« És
amikor ezt mondta, meghalt.” (ApCsel
7,57-60 nyomán) A megkövezős tur-
ba hangvételében, diszsonanciáiban a
Máté-passió Laß ihn kreuzigen tételét
(50b) idézi.

A következő korálvers a Ki dolgát
mind az Úrra hagyja (EÉ 331) dallamán
szólaltatja meg a hívó ember hangját:
„Uram, neked akarom átadni magam,
neked, akihez tartozom. / Csak te
vagy az én életem, a halál lesz nyere-
ségem. / Neked élek, neked halok, légy
enyém, azzal megelégszem.”

„A tanúk pedig felsőruháikat egy
Saul nevű ifjú lába elé tették le. (...) Saul
pedig egytértett István kivégzésé-
vel. (...) Kegyes férfiak azonban eltemet-
ték Istvánt, és nagy siratást tartottak fe-
lette.” (7,58; 8,1-2)

Lírai kórustétel zárja az első jelene-
tet: „Íme, boldognak mondjuk azt,
aki szenvedett. Mert ha a test meghal
is, a lélek élni fog.”

A következő héten elindulunk a
damaszkuzi úton.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Hetvenöt év után helyben lakó pásztor

Lelkésziktatás Csikvándon

► A csikvándi evangélikus templomban lelkésziktató istentiszteleten ünnepelt a gyülekezet június 27-én, szombaton délután. Első olvasatra ez az ünnep egy volt a lelkésziktatások sorában, amely az érintett gyülekezet és beiktatott lelkésze számára természetesen különleges élmény. A csikvándi lelkésziktatásnak viszont a gyülekezet határain túlmutató üzenete is van...

A SZERZŐ FELVÉTELE

Csikvándról többször is olvashattunk híreket.

Tavaly januárban a felújított templomért adhatott hálát ünnepi istentiszteleten a gyülekezet, ősszel pedig az egyházkerület újságjának, a *Dunántúli Harangszónak* az olvasói számára szervezett találkozói házigazdája volt.

Az iktatáson az esperes az általa választott ige alapján (1Jn 1,3) beszélt az iktatási ünnephez vezető hosszú útról, hiszen már az 1570-es évektől élt lelkész és tanító a faluban. Utoljára hetvenöt éve iktattak helyben lakó pásztort Csikvándon. Az egyházkerület gazdag múltja Isten iránti hálára indít. A gyülekezetet a jelenben is az a szeretet tartja meg, amely megjelent Krisztusban, akiről a beiktatott lelkésznek is tanuskodnia kell. A Szentírás ugyanis nemcsak a múlt egy darabja, hanem ma is élő, jelenvaló ige – emelte ki Polgárdi Sándor esperes.

Mostanában egyre több gyülekezetben szűnik meg az önálló lelkészi állás fenntartásának létszámbeli, anyagi és sajnos gyakran a lelki háttere is. A csikvándi gyülekezet viszont hat éve kérte, hogy önálló és helyben lakó lelkésze lehessen. Ez a kérés teljesült akkor, amikor *Bácsi János* beiktatta hivatalába a Veszprémi Egyházmege esperese, *Polgárdi Sándor*. Az ünnepen az egyházkerület elnökségét *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő képviselte.

Bácsi János evangélikus lelkész 1966-ban született. Gyermekkorát Kunszentmiklóson töltötte. Az apostagi gyülekezetben részesült konfirmációban, *Hernádi Nándor* lelkész szolgálatával. Debrecenben, a református gimnáziumban érettségizett. *Dr. Harmati Béla* püspök ordinálta Szolnokon 1992 októberében. Szolgálati helyei: 1992-től Szolnok, 1996-tól Dunaegyháza. Csikvándon 2012-től végzi a lelkészi szolgálatot. Három gyermeknek: *Jánosnak* (24), *Rékának* (21), és *Kristófnak* (13) az édesapja.

A beiktatott lelkész, *Bácsi János* igehirdetésében (Kol 3,17) párhuzamot vont saját személyes életútja és a gyülekezet eddig megtett útja között. Szemlélet, világlátás, körülmények ugyan csiszolódnak, formálódnak, de az nem változhat, hogy amit szólunk vagy cselekszünk, az Isten iránti hálaadásal történjen. Személyes, ugyanakkor kétirányú az iktatási igehirdetés, mert nemcsak a gyülekezet választott lelkészt, hanem a lelkész is letette a voksát a gyülekezet mellett. A közös úton fontos, hogy tudatossá váljon, valójában mi motivál, vezet, irányít minket. Életünk egyetlen pillanata sem választható el a hitünkötől. A jövőbe nem láthatunk, közös utunkat, Jézust azonban ismerhetjük. Mindig az ő nevében szólunk és cselekedünk.

A liturgia iktatási részében – tizenhárom evangélikus lelkéssel – *Tarcsáné Jankó-Szabó Csilla* református lelképásztor és *Morgos Ferenc* plébános is együtt énekelte az ősi *Confirmát*. Az ünneplő gyülekezet egyik idősebb tagja elmondta, hogy számára milyen sokat jelentett a liturgiának ez a része.

Az ünnepi közgyűlésen az elhangzott köszöntők után *Bácsi János* örömmel számolt be arról, hogy az eddig Csikvándon töltött három éve alatt a gyülekezet tisztségviselői szakszerűen látták el feladataikat. Ennek köszönhető, hogy a lelkész elsősorban a lelki munkára fordíthatta idejét és erejét. Sajnos ez több gyülekezetben még nincs így. A közgyűlést követően a gyülekezet vendégszeretét élvezte az ünneplő közösség.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

„Nem szégyellem az evangéliumot”

Halasi András József ordinációja Szombathelyen

► Megtöltötte a templomot a szombathelyi gyülekezet a köztöltött szolgáló hatodéves teológushallgató, *Halasi András József* lelkészé avatásának ünnepén, június 27-én, szombaton. Az istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában *dr. Szabó Lajos*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora és *Gregersen-Labossa György* helyi lelkész vett részt, valamint az egyházkerület kórusa is közreműködött.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

A püspök prédikációja elején felidézte a lelkészjelölt életútját, majd *Halasi András József* egykori konfirmációs ígéje, a meghívón is szereplő Róm 1,16 alapján arról beszélt, hogy az evangélium megértéséhez szükséges felismernünk, hogy Isten segítségével reménytelen a helyzetünk. Ezért pó-

tolthatatlan az ő igéjének hirdetése – fogalmazott.

Az ordináció és az eskütétel felemelő pillanatait után – a felszentelt szolgatárs kérésére – *Gregersen-Labossa György* és *Szabó Lajos* felhelyezte vállára a stólat (*képünkön*). „Kérem mindazokat, akik a stólat használják, hogy Krisztus igájaként, a rá figyelés jeleként hordják. Ugyanakkor ne felejtsek el, hogy nem a jelkép az igazán fontos, hanem az az engedelmesség, amelyet Krisztus mindannyiunktól vár” – hangsúlyozta *Szemerei János*.

Az úrvacsorás istentiszteletet követően szeretetvendégség várta a jelenlévőket a gyülekezeti házban, illetve a szeretetotthon udvarán felállított sátrak alatt. Ennek keretében nyújtotta át a püspök a frissen felavatott lelkésznek az ordinációs oklevelet. Köszöntőt mondott *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő, *dr. Szabó Lajos*, a teológiai rektora, *Rostáné Piri Magda*, a Vasi Egyházmege esperese, valamint *Rác Dénes* celldömölki lelkész.

■ AM

Halasi András József a kemenesaljai evangélikusság központjában, Celldömölkön született és nőtt fel, ott végezte általános és középiskolai tanulmányait is. Életében fontos szerepet játszott a Celldömölki Evangélikus Ifjúsági Kör. Az itteni évek passiókörútjai, nyári tábora és közös lelki alkalmai meghatározták személyiségét.

Nagy hatással volt rá az is, hogy 2006-tól bekapcsolódott a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka csoportjának munkájába, és ezáltal a diakónia szolgálatára lett számítható.

Szülvárosának Berzsenyi Dániel Gimnáziumában érettségizett 2009-ben, majd fel-

vételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. 2010-ben a Mevisz elnökségi tagja lett, illetve ez évtől több éven át tábortervezőként tevékenykedett. Utolsó előtti tanévben, 2013–2014-ben a Szombathelyi Evangélikus Egyházkerületben gyülekezeti munkatársként vállalt szolgálatot, fő feladata a hitoktatás volt. 2014–2015-ben ugyanitt töltötte hatodéves gyakorlatát *Gregersen-Labossa György* lelkész mentorsága alatt.

2011-ben kötött házasságot *Gyuricza Nórával*. Gyermekük 2015 májusában született meg. *Halasi András József* ordinációját követően továbbra is a szombathelyi egyházkerületben fog szolgálni beosztott lelkészként.

Látható akadályok

Legutóbb a láthatatlan akadályról írtam. Akkor írásom apropóját egy ablakon fennakadt galamb adta, amelynek útját állta az ablaküveg. A képet a misszió területén tapasztalt szerény eredményeink okait kutatva adtam közre. Egyre többször fogalmazódik meg bennem, hogy a misszióknak lényegileg akadálymentesítésnek kellene lennie. Biztos vagyok abban, hogy nem a Szentlélek nem akar megérkezni. Akadályok állják útját. El kellene ezeket hártani, le kellene bontani őket.

Az akadályok egy része láthatatlan, ezért nehezen felfedezhető, de vannak olyanok is, amelyeket észre lehetne és észre is kellene venni.

Ma a látható akadályokról írok. Nem engedek a kísértésnek, és az aktuális forró témát, a déli határra tervezett drótkerítést és a menekültek ügyét nem hozom elő. Erről volt és még lesz is szó lapunkban, viszont jelen felvetésemet nagyon elvinné az eredeti iránytól, ezért mellőzöm. Most arra szeretnék figyelni, hogy a missziói területen hol vannak látható akadályok.

A Bibliából és az egyháztörténeti események közül csak néhány érdekesebbre utalok. Elsőként az ószövetségi reformációként is emlegetett jelenetre, amelyről 2Kir 22-ben olvassunk. A beszámoló arról szól, hogy a templom renoválása közben megtalálják a szentírási tekercset, a törvénykönyvet. Felolvassák a királynak,

aki megdöbben, mert az derül ki, hogy a választott nép letért a helyes útról. Zsákruhába öltöznek, böjtöt tartanak. Elhárítják az akadályt, változtatnak az életükön és a gyakorlatukon. Mondhatjuk ezt megtérésnek, de akár akadálymentesítésnek is. Tény, hogy irányításként elfogadják Isten igéjét, odafigyelnek Isten útmutatására, és tudatosan a helyes úton kívánnak járni.

A második példa az evangéliumokban olvasható. A Jézus templomtisztításaként ismert történet azon kevesek egyike, amelyet mind a négy evangélium megőrzött. A három szinoptikus, Máté, Márk és Lukács szinte elbeszélése aranymetszésébe teszi, a jeruzsálemi bevonuláshoz kapcsolva meséli el, míg *János* evangéliuma elejére helyezve jelzi a fontosságát.

Ez a történet egy meghökkentő akadálymentesítés. Jézus kötélből korbácsot formál, és kiveri a templom előteréből a galambokat, áldozati állatokat árusítókat és a pénzváltókat, miközben a szelídségéről ismert Mester magából kikelve ezt mondja: „*Meg van írva: »Az én házam imádság háza lesz«, ti pedig rablók barlangjává tettétek.*” (Lk 19,46)

A jelenet minden kor hívő népét figyelmezteti arra, hogy könnyű elcsúszni a lényegtől, amikor a kellékek, a mellékes dolgok túl fontosá válnak. Nincs új a nap alatt. Körülnézhetünk a keleti és a nyugati egyházban, ka-

tolikusoknál és protestánsoknál egyaránt, mindenütt fellelhető ez a vallási háttérrel kapcsolatos kínáló iparág. Vallási kellékek, emléktárgyak és giccsek tömege állja az ember útját mindenfelé, Betlehemtől Jeruzsálemig, Rómától Wittenbergig.

A kufárszemlélet persze nem áll meg a templomok ajtaja mellett tevékenykedő árusoknál. Hány száznál ismert anyagi természetű vitát élettem át presbiteri gyűléseken, amikor felzaklatódtak gyülekezeti előjárók is az évi egyházfenntartás néhány száz forintnyi emelésétől. Szomorúan látom a pályázati lobbizásokat, az egyházi ügyeskedéseket az anyagiak terén...

Persze a templomtisztítás nem csak az anyagiakkal kapcsolatos zavarra mutat rá. Jelzi azt is, hogy a túlintézményesülés is megölheti a lényegét. Az egyházi szabályozások célja természetesen az, hogy a külső körülmények a legkevésbé akadályozzák a jó működést, de paradox módon csapdává válhat még ez is. Az egyház olyan emberi szervezetté alakulhat, ahol az élő Istennel való kapcsolat nélkül is tökéletesen elműködik minden...

A középkori megújulási vágy abból a felismerésből fakadt, így a reformációhoz is ez vezetett el, hogy az egyházból akár a lényeg is elveszhet. A hideg gépezet a középkorban működött, de az emberek, akik részt vettek benne, nem értették, a működte-

tőknek viszont így is jó volt. Ezért nem akartak változtatni rajta.

A túlszervezett intézményes be rendezkedés a Krisztus-követés mozgalmi jellegének nem használ. A reformáció éppúgy, mint más megújulási és ébredési mozgalmak, a formális és mechanikus vallásgyakorlatok helyett a személyes és közösségi hitéletben is meghittebb, személyes kapcsolatra épülő lelkiséget igyekezett meghonosítani. Mai közösségeinknek is nagy szükségük van erre. Az akadályokat e területről is érdemes lenne kiiktatni.

Az egyház évszázadok óta arra törekedett, hogy Isten szent ügyét a legjobb minőség szolgálja az építészetben, a templomi használatba kerülő eszközök esetében, de a szertartások felépítésében, a zenében és minden másban is. Ki gondolná, hogy akár még ez is akadállyá válhat?

Az egyházi „minőségbiztosítás” kényszerének most csak a személyi csapdájára próbálok rámutatni. Ez a szemlélet szívesen hangsúlyozza, hogy a célirányos végzettséggel rendelkező szakember tud csak mindig mindent helyesen értelmezni, ezért az ő jóváhagyása, teológiai kontrollja, direkt irányítása nélkül semmi nem történhet az egyházban. Vannak, akik túlfeszítik ezt a húrt, s ennek egyenes következménye, hogy az önkéntesek szépen ráhagyják a munkát a profikra. A lelkész magára marad. Teológiailag megalapozottan

ÉGTÁJOLÓ

pályázhat, építkezhet, oktathat, harangozhat és gyertyát gyújthat... A *Luther* által megfogalmazott egyetemes papság fontos szolgálatának visszaszorulása véleményem szerint nemcsak úgy véletlenül, hanem sajnós a hivatalosok hozzáállása és rossz szocializációja miatt következett be.

A látható akadályokból a terjedelmi korlátok miatt csak egy kis csokrot állítottam össze, de ezt azzal az óhajjal, hogy legyünk figyelmesebbek, lássuk meg azokat az akadályokat, amelyek az evangélium célba érését a mi oldalunkon gátolják, és amennyit csak lehet, bontsunk vissza ezekből.

Szemerei János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Az európai keresztyénség megízeltlenült?

Diagnózis – terápia – rehabilitáció

► **Meghökkenítő beszámolót hallgathattak az érdeklődők egy világot járó missziológusprofesszortól Révfülöpön. Az már önmagában hírértékű, ha Európában olyan helyen jön létre gyülekezet, ahol eddig nem volt. Ennél is különösebb, ha a gyülekezet nagy része korábbi muszlimokból áll. Olyan németországi településen született meg ez a gyülekezet, ahol a lakosság nyolcvan százaléka muszlim, ahol az elmúlt években keresztyén templomok zártak be, gyülekezetek szűntek meg.**

A missziói gyülekezet teológiája és gyakorlata címmel rendezett konferenciát június 22–26. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központban a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának missziói bizottsága. A nyolcvanas évek második felében, a rendszerváltás előtt indult ez az évenkénti találkozó. A misszió iránt érdeklődő, illetve a missziót végző protestáns lelkészek és gyülekezeti munkatársak egy héten át imádkoznak, tanulmányozzák a Bibliát, előadásokat hallgatnak, a felvetődő kérdéseket megbeszélik, és esténként evangélicizációs igehirdetéseket hallgatnak.

Idén *Johannes Reimer*, a missziológia világszerte ismert professzora volt

A SZERZŐ FELVÉTELE

a vendég. Ő nemcsak tanítja a missziót, hanem „csinálja” is. A huszonöt gyülekezetet alapító lelképásztor számtalan missziós szervezet, bibliaiskola és konferencia résztvevője, munkatársa. Német származású, a Szovjetunióban született. Családjá nem volt keresztyén. Ennek ellenére megtért, és már hívőként hívták be katonának. Mivel hite alapján megtagadta, hogy fegyvert fogjon, büntetőlakulathoz osztották be. Rendszeresen verték, kínozták, egy időben kísérletet tettek likvidálására. A hetvenes években családjával együtt kiutasították a birodalomból.

Nem először találkozhattunk Reimerrel Magyarországon – két alkalommal már a *BalatonNeten* is szolgált. Érdekes, lelkesítő beszámolója most a világegyház növekedéséről és küzdelmeiről szól. Tapasztalata szerint jelentős ébredések vannak iszlám országokban is, mint például Iránban, Indonéziában. Hangsúlyozta, hogy nem az iszlámtól tart, hanem a megízeltlenült egyháztól.

Az elmúlt hónapokban két konferencia mottója is a jézusi ige volt: *Ti vagytok a világ világhossza, a föld sója*. Az egyik találkozót Braziliában rendezték. Az ottaniak ébredéséről, meglevenedéséről számoltak be, és

boldogan vallották: igen, mi vagyunk a világ világhossza. A másik konferenciát Norvégiában tartották huszonkét európai nemzet egyházi képviselőivel. A mottó ugyanaz, de a lélekör, a tartalom egészen más volt: fogjunk, erőlködünk, nehezen megy a misszió...

Az előadó úgy véli: az európaiak már nem szegények – lelki értelemben. A boldogmondás tanítása szerint csak azoké az Isten országa, akik „*lelki szegények*”, alázatosak, nyitottak, akiknek az igazi kincse Isten és az evangélium. A boldogság – a bibliai kifejezés értelmében – áldott állapotot is jelent. Európa távol került ettől a szegénységtől, áldott tapasztalattól.

Példaként említette a professor, hogy a keresztyén hagyományú, nyolcvanmillió németországban a lakosság töredéke, mintegy nyolcvanezer ember határozza meg a párkapcsolatokkal, a családdal kapcsolatos irányvonalat. A kétes értékű genderirányzat hatására egyre több oktatási intézményben biztosítanak a férfi- és a női WC mellett egy harmadik helyiséget is azok számára, akik még nem döntöttek el, hogy milyen neműek akarnak lenni...

Megtörtént, hogy egy közfürdő férfizuhanyozójában kamaszlányok lepték meg a missziológusprofesszort. Így tanulmányozták a nemek közötti különbséget. A meglepett lelkész kérte, hogy a leánykák hagyják el a fürdőt, hiszen rajta nincs ruha.

A lánycsoport vezetője – egy pedagógus hölgy – ezt kikérte magának.

A sok értékes programot kínáló Kirchentag is évek óta teret ad a homoszexuális mozgalomnak. Idén szado-mazo standot is nyitottak megfelelő irodalommal, prospektusokkal. „A stuttgarteri Kirchentag egyértelmű szolidaritását és toleranciáját fejezi ki az azonos neműeket szerető emberek felé” – olvashatjuk a rendezvény nyitónapjáról szóló tudósításban az *Evangelikus.hu* honlapon.

A révfülöpi találkozónak pozitív tartalma és kicsengése volt: Isten szereti ezt a világot, és munkatársakat választ magának, akik hűségesen követik őt az embermentés, emberhalászat útján. A főelőadó mellett nagyszerű bibliatanulmányokat tartott *dr. Galsi Árpád* református lelképásztor, a Kálvin Kiadó igazgatója, *Ungvári Csaba*, a Pünkösdi Teológiai Főiskola rektorhelyettese és *Hecker Frigyes* nyugalmazott metodista szuperintendens.

Az úrvacsorás záró istentisztelet igehirdetője *Bozorády Zoltán* evangélikus lelkész volt.

A konferencia sokat imádkozott az üldözött keresztyénekért is, a résztvevők pénzzadományt gyűjtöttek segítségükre.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Közös asztal

Roma gyülekezetek hitépítő nyári tábora

► **Legyen! Ez a teremtő szó uralja a Bibliát: Isten a semmiből létrehozta a mennyet és a földet, a világhosszot, a sötétséget... a világot, az embert. Mennyi legyen van a Bibliában! Ha csak ezt a szót, ezt az igekötőt kutatjuk a Szentírásban, akkor is kirajzolódik előttünk a lényeg: „Legyen meg a te akaratod...”**

– Az ideai bibliaiskola témája volt Sárszentlőrincen Isten teremtő szava, és olyan lényegközpontúnak mutatkozott, olyan gazdag tartalom tárult fel előttünk, hogy alkalmasnak tartottuk ide, a *Közös asztalra* is – indokolta a témaválasztást *Bakay Péter* Nyír-

se, úgy érzem. Az olyat nem szerettem. De sokan igazi, tiszta nyíltsággal fordulnak Isten felé. Ilyen hitelesen szívhez szóló volt például, ahogy a baptisták elmondták a sorsukat. Annyi nyomorúság van ezen a cigánytelepen is, ahol voltunk: többet

egyháznál, ahol a Magyarországi Evangelikus Egyház cigánymissziója tartotta június 19–23. között *Közös asztal* elnevezésű hagyományos nyári tábort.

Jelentős múltja van e tábornak. „Hivatalosan” még nem is volt cigánymisszió, mikor *Szeverényi János* országos missziói lelkész elindította, s annak is évtizede már, hogy *Bakay Péter* szervezi a *Közös asztal*.

A Luther Márton Kollégiumba a dunántúli Sárszentlőrincről éppúgy érkeztek roma emberek, mint a szomszédos Nyírtelek-Görögszállásról vagy épp Orosházáról, Csenyétéről, Pesterzsébetről, illetve Tiszaföldvárról. A roma gyülekezetek hitépítő nyári tábora nyitáshatárán *Bakay Péter* szolgált. Egyházunk országos cigánymissziói referense a teremtésről tartotta az igehirdetést.

– A teremtés nem fejeződött be, folyamatos „újáteremtés” zajlik egy-egy emberi életben. Isten szava szól köztünk: arról, hogy mi *legyen*, és *hogyan legyen meg az ő akarat*a, hatalma a mi életünkben.

Erről a *hogyanról* beszélgettünk a sárszentlőrinci *Kőhalmi Annával*, aki emlékezte szerint mindig is hitt Istenben, de valami nagyon megváltozott azon az éjszakán, amikor a kórházi ágyon műtétre várva újra meg újra hallotta csapódni a hullaház ajtaját...

– Alkud kötöttem akkor Istennek: én azóta csak dicsőítéssel veszem a nevét a számra, ő pedig a tenyerén hordoz. Nélküle nem lennék itt! – osztja meg velem.

A szép arcú roma asszony betegségekről, családi viszályokról, nehézségekről mesél. Arról, hogy milyen sokszor alázza meg nem cigány férje cigányságában és női mivoltában egyaránt. Fiuk betegsége lágyította meg a férfi szívét, azóta járnak együtt a templomba, de Anna tanította meg szeretni is, sírni is.

– Összetört, kigúnyolt, bántott, szeretetlen ember volt, aki nem becsült engem. De ő akkor is a társam, elveszne a felem nélküle – mondja Anna, aki szerint még egy ilyen táborba se azért jön mindenki, hogy Isten útját járja:

– Mintha szerepelne, mintha a világnak szólna a hite vagy a megtéré-

sírtam, mint otthon! – utal a Huszártelenen tett látogatásra.

Az országos hírekből is jól ismert gettó mintha csak a földi pokol egyik bugyra lenne, a mélyszegénység városi formáját mutatja, látványos ellenpontját adva mindannak, amit a *Közös asztal*, a keresztyén gyülekezet, az Istenrel való közösség jelent.

A tábor további programjában mindennap reggel kilenctől igemagyarázat szerepelt, majd tíz órától ezzel megegyező témáról tartottak kiscsoportos beszélgetést. Az esti igemagyarázatok hétkor kezdődtek a Luther-kollégium gyülekezeti termében. *Krisztus az első* – ezzel a címmel vitte tovább a *Bakay Péter* által megkezdett gondolatmenetet *Györfi Mihály*, a nyírtelek-görögszállási evangélikus gyülekezet lelkésze.

A tábor munkájában közreműködő lelképásztorok a beszéd, a közösségi rend, a békesség, a szelídség, az öröm témáit elemezték, egy-egy

FOTÓK: VESZPRÉMI ERZSÉBET

alkalommal akár öt-hat igehelyet is érintve a Szentírásban.

Laczkó János az orosházi, *Domokos Tibor* a csenyétei romák lelkészeként, *Molnár Erzsébet* pedig a nyíregyházi Evangelikus Roma Szakkollégium (ERSZK) intézményvezetőjeként vette ki részét a *Közös asztal* tábor munkájából. *Bozorády András* a vendéglátó város, Nyíregyháza Emmaus gyülekezetének, míg *Laborczi Géza* a kertvárosi gyülekezetnek a lelképásztoraként szolgált a roma testvérek között.

Esténként más-más felekezet pásztorának beszámolóját, illetve hívei-

nek bizonyosságtételét hallgathattak meg a résztvevők, nem mintákat, hanem példákat mutatva arra, hogy más közösségekben hogyan munkál az Úr.

Péntek este például a hodászi görögkatolikus cigány gyülekezet tagjai és lelkészeik, *Kanyó Árpád* volt a tábor vendége. Szombaton metodista testvérek és lelki vezetőjük, *Erdei-Nagy László* érkezett Felsőszolcáról, vasárnap pedig a biharkeresztesi baptisták képviselőjében *Rafael Pál* beszámolója hangzott el. Élmezt adott a pünkösdi békési gyülekezetéből érkezett vendégek szolgálata: *Surman László* presbiter és *Lakatos Gyula*, a cigánymisszió médiamunkatársa költőként mutatkoztak be a cigány holokausztról írott verseikkel. *Antóni Pál* másodéves teológushallgató dicsőítő énekekkel működött közre.

Szombat délután Nyíregyháza belvárosának nevezetességeivel, az evangélikus Nagytemplommal, majd a Sóstói Múzeumfaluvál ismerkedtek a *Közös asztal* tábor résztvevői, este pedig bekapcsolódtak a múzeumok éjszakájának helyi programjába. Vasárnap a nagytemplomi istentiszteleten vettek részt, melyet egyébként a „tábori lelkész”, *Laczkó János* tartott a meggyesékhely evangélikusainak, délután pedig focimeccset rendeztek: a vendég ifjúság összevont csapata az Evangelikus Roma Szakkollégium együttesével mérkőzött.

Az ERSZK azonban nemcsak így kapcsolódott be a tábor programjába, hanem társrendezőként, házigazdaként is: amennyire az év végi vizsgák lehetővé tették, a szakkollégisták állandó jelenlévők voltak a rendezvényen. Hétfőn a Nyíregyháza tanuló, de a távoli apró falvak cigánysorairól, szélső házaiból érkezett főiskolások, egyetemisták saját példájukkal, élettörténetükkel igyekeztek meggyőzni a táborban lévő fiatalokat, illetve szülőkorban lévő felnőtteket a tanulás fontosságáról és szépségeiről. Bemutatták a szakkollégium működését, az ott folyó, a roma fiatalok jövőjét megalapozó munkát.

Mindezt tovább árnyalta annak a dokumentumfilmnek a premier előtti vetítése, amelyet a Médiaszolgáltatás-

támogató és Vagyonkezelő Alap anyagi segítségével forgattak a Keresztyén Roma Szakkollégiumi Hálózat intézményeiben (Budapestben a jezsuitánál, Szegeden a római katolikusoknál és Nyíregyházán az evangélikusoknál). *Szekeres Csaba* rendezte filmet várhatóan szeptemberben mutatja be a Duna Televízió.

A tábor kedd délelőtti zárásakor a résztvevők sokféle felismerésüket osztották meg a többiekkel. Az Istenre találás élményén túl például azt, hogy a tábor célja az volt: *Krisztus legyen jelen az életünkben*.

■ – VESZPRÉMI –

Füleken át a szívekbe – igehirdetés könnyűzenével

Beszélgetés Huszák „Maci” Zsolttal

► Szinte minden szál hozzá fut, vagy érinti őt, ha egyházunk könnyűzenei életének technikai, szakmai támogatásáról van szó. Ha kábelre, hangosításra, hangszerbeszerzési tanácsra, gitároktatásra van szükségük evangélikus fiataljainknak, lelkeszeinknek, hozzá érdemes fordulniuk. *Maci*, polgári nevén *Huszák Zsolt* hobbitól, lelkesedésből kapható minderre, de az utóbbi tíz évben ezek a teendők a munkaköri feladatai közé is tartoztak egyházunk országos irodájának ifjúsági és zenei referensként. Örömmel állítja tapasztalatait, technikai, zenészi-énekési tudását Isten szolgálatába, legyen szó akár a Szélerő-zsa országos evangélikus ifjúsági találkozó hangtechnikájáról, akár ifigyűttesek menedzseléséről. Dalszerzéssel és hangszereléssel is foglalkozik huszonöt éve. A *Korál-sziget* együttes legújabb lemezének felvételén találkoztunk Cinkotán, az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió hangstúdiójában.

– Mikor és hogyan került közel a zenéhez?

– Édesanyám azt mesélte, hogy már három-négy évesen fújtam a rádió mellett az akkori sztárok dalait. Arra már én is emlékszem, hogy nyolctíz éves lehettem, amikor a nagyapámtól néhány lécet, kalapácsot és szöveget kaptam, hogy valamit barkácsoljak, én pedig gitárt készítettem. Általános iskolás koromban kaptam először kölcsön egy gitárt, amelyet pengethettem otthon. Gimnazista koromban – igaz, autodidakta módon – már sokat foglalkoztam zenével, gyakoroltam, elkezdtem keresgetni a saját hangomat, hangzásomat. A keresztény könnyűzenében huszonöt éve veszek részt.

– Miként talált rá a keresztény könnyűzenére? Hogyan ismerte meg Istent?

– Mezőberényben nőttem fel, ott érettségiztem az azóta evangélikus intézménnyé lett Petőfi Sándor Gimnáziumban. Ezután Budapestre jöttem szakmát tanulni. Pesten csatlakoztam egy amatőr színjátszó csoporthoz, ahol összebarátkoztam egy fiúval, és elkezdtünk együtt zenélni. Amíg én a kötelező sorkatonai szolgálatot teljesítettem, ez a barátom a mátyásföldi református gyülekezet ifjúsági körébe került, és a leszerelése után engem is hívogatni kezdett. Mivel ezt a barátomat nagyon szerettem, elmentem, és ott is ragadtam köztük. Ehhez kötődik a keresztény könnyűzenei indulásom, hiszen ott alakítottunk egy zenei csapatot *Tandem* néven.

Az ifjúsági órákon valóban nagy szeretet munkált közöttünk, nagyon sok hitbeli élményt gyűjtöttünk közösen. Rácsillanhatott a szemem, hogy itt a zeneszeretetem kaphat egy jó medret. Isten áldásával olyasmint adhatok az embereknek, aminek szébből nem is álmodhatnék.

– Hogyan születtek az első dalaik?

– Kezdetből saját dalokkal indultunk, nagyon ambiciózusan. Születtek suta dolgok is, de mi nagyon szeretünk volna jó „edényei” lenni Isten ügyének. Úgy érzem, kaptunk jó néhány olyan dalt Istentől, amelyek a mai napig érvényesek és életszerűek.

Eközben megtanultam, hogy akkor lesz valami jó abból, ami bennem van, ami meg akar születni, ha odaállok Isten elé, és teljesen kinyitom magamat előtte. Nem kozmetikázok, nem keresek szinonimákat kellemetlen kifejezésekre. Engedem, hogy az jöjjön ki, amit Isten valójában mondani akar. Így válik hitelessé a dal. Rajtam – tapasztalataimon, gyengeségeimen, méltatlanságomon – átszűrve.

– Mégis hogyan születnek meg az énekek?

– Ez teljesen vegyes, de általában egyszerre jön a szöveg és a dallam. Egy bizonyos „terhelés”, nyomás jön a lelkemre, ami érzékelteti, hogy valamit ki kellene énekelni. Amikor először éreztem azt, hogy én ahhoz az Istenhez akarok tartozni, akinek köze van

hozzám, aki kigondolt, teremtett, megajándékozott, akkor tördeltem a kezem, hogyan is fogom kifejezni a hálámát mindezért. Külön hálára indított, és örömmel töltött el, amikor felfedeztem, hogy nekem a zenében van lehetőségem Isten szolgálatára.

Sokkal inkább szolgálhatom így, mint bármi más módon, például szószékre állva vagy a diakóniában. Ezekre nem vagyok alkalmas. Viszont szerintem egy jól megfogalmazott dalszöveggel és egy hozzá igazított, a szöveget erősítő, kontúrozó dallamvilággal is el lehet érni azt a tartalomátadást, amit egy jó prédikációval.

– Miről szól legszívesebben a dalaiban?

– Mindig olyan dolgokról, amelyeket aktuálisan a szívemben hordozok; de akár régmúlt történetekről is, ha a tanulságuk, üzenetük épp most lett világos. Mindenesetre amióta először álltam oda Isten elé úgy, hogy nagy hála volt a szívemben és gi-

sok fiatal találta meg azóta ugyanezen a területen a saját helyét, és szolgál egyházi vagy akár civil alkalmakon.

Pár napja jöttünk haza Stuttgartból, a Kirchentagról, ahol tanítványaimat hallhattam utcazenélni. Kímondhatatlan öröm volt számomra hallani azt, hogy minden rendben van: helyén van a szívük, és ráadásul nagyon jól is zenélnék. Az pedig, hogy néhány nőtára meg is hívtak a csapatba, nagyon jólesett.

– Ön szerint mennyiben változott a keresztény könnyűzene szerepe, helye egyházunkban huszonöt év alatt?

– Apró részleteiben nagyon sokban. Amikor én voltam huszonéves, az egyház nem adott erre a területre olyan infrastrukturális és anyagi támogatást, mint ma. Hozzáteszem, hogy ez még mindig kevés – vállalva, hogy szívesen vitázom erről a kérdéssel bárkivel.

A könnyűzene ebben a környezetben az egyik olyan eszköz, amellyel a

– Az eszköz mivoltát kellene tudatosítanunk. Emellett rengeteget lehetne fejlődni abban, hogy olyan dalokat írjunk, és olyan tartalmat helyezünk bele a könnyűzenei környezetbe, amely az egyház teológiájával összeegyeztethető. Ezen a téren egyébként nincs nagy baj a Magyarországi Evangélikus Egyházban, de megessik, hogy innen-onnan bekerül a gyülekezeti gyűjteményeinkbe olyan ének is, amely nem felel meg ennek. Sokat foglalkozom ezért azzal, hogy a fiatalok által kedvelt, úgynevezett dicsőítő dalok sokszor magyartalan, énekelhetetlen, tartalmilag gyengécske szövegeit saját fordítással cseréljük le. Erre is érdemes időt, energiát, infrastruktúrát szánni.

– Tanítja még gitározni a fiatalokat?

– Kezdetben, a kilencvenes években a Mevisz-táborokban volt az a fő csapásirány, hogy azt a pár akkordot és néhány pengetést, ami az ifjúsági énekek kíséretéhez szükséges, megtanítsuk minél biztosabb kézzel használni.

tár a kezembem, attól fogva nem tudok másról írni, mint róla. Minden dalban megjelenik az a viszony, ami kettőnk között van. A vákuum, amit akkor érzek, amikor eltávolodtam tőle, vagy az öröm, amikor olyat adott, ami örökre hozzá köt. Nem tudok másról írni, mint arról, hogy milyen az Istennel élni.

– Aki ennyire elkötelezett a zene mellett, biztosan jó pár keresztény könnyűzenei csapatban megfordult az utóbbi évtizedekben...

– Nem tudom összeszámolni, pontosan hányban zenéltem, biztos több mint egy tucatban. Ez főleg abból adódik, hogy az utóbbi tíz évben a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának ifjúsági referensként még többet foglalkozhattam keresztény könnyűzenével, mint korábban bármikor. Rengeteg tábor és képzés van mögöttem társaimmal együtt. Sok-

legkönnyebb a fiatalokat nemcsak elérni, hanem integrálni is. Minden tizenéves fiatal életében eljön az az időszak, amikor „rock and roll style” akar lenni, előkerül egy gitár vagy egy dob, és fontos neki, hogy kipróbálja magát ebben. A keresztény fiatalok esetében is pontosan így van ez.

A keresztény könnyűzene kiválóan alkalmas arra, hogy viszonylag „gyors” eredményt hozzon. A fiatalok elé téve egy jól megírt, az üzenetet helyesen tartalmazó ifjúsági dalt, megtanítva hozzá néhány akkordot, nagyon hamar tapasztalhatjuk a dolog identitást formáló erejét. Érzik: „De jó, nekem itt helyem van, ebben a dologban nekem szerepem van.” Ezek a gyerekek nem „kikonfirmálni” fognak, hanem bekonfirmálnak az egyházba. Rengeteg ilyen példát ismerek, de még nem elegendő.

– Mire lenne szükség a könnyűzene helyes használatára érdekében?

■ ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Református gálakoncert

A *Református énekek XIV.* című koncert alkalmából zsúfolásig megtelt a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem június 27-én, szombaton este a Művészetek Palotájában. Az ünnepi „hangverseny-istentisztelet” méltó „ráadás” volt a fővárosban május végén zajlott XII. református zenei fesztiválnak.

A templomi alkalmakon használatos református korálénekek generációkat tereltek egybe – Isten dicsőítésére – az egyik legjobb akusztikájának mondott hangversenyterem színpadára és nézőterére. A dicsőítést az egyesített Kárpát-medencei református kórus megszólalásai keretezték – a háromszázhetven fős alkalmi formáció tizennyolc énekkart fogott össze *Arany János*, *Berkesi Sándor*, *Hoppál Péter*, *Márkus Zoltán* és *Török Ágnes* karnagyok keze alatt.

A rendezvényt a koncert főszervezője, *Böszörményi Gergely* Magyar Örökség díjas lemezkiadó, producer nyitotta meg, az állami vezetők, tisztségviselők sorában köszöntve – többek között – az Országgyűlés elnökeit, *Kövér Lászlót*, *Trócsányi László* igazságügy-minisztert és az Emberi Erőforrások Minisztériumának – karnagy minőségében is jelen lévő – államtitkárát, *Hoppál Pétert*.

Református testvéregyházunk nagy hagyományú zenei rendezvénsorozatára első ízben kapott meghívást lutheránus énekkar, ám vélhetően nem csupán az *Oroszlányi evangélikus kórus* „vendégszereplése” miatt vett részt az esten egyházunk két püspöke is: *Gáncs Péter* és *Szemerei János*...

Mint könnyed hangvételű köszöntőjében Böszörményi Gergely rámutatott, az évente megrendezett alkalom sikerét két arany- és egy platinalemez is fémjelzi...

Az idei este *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere állított össze igeverseket, melyeket miniszter-társa, dr. *Trócsányi László* olvasott fel. Az orgonaszolgálatot a Junior Prima díjas *Tóka Ágoston* személyében művész-kántor vállalta magára.

A több száz fős vegyes kar mind az öt karnagy dirigálásával páratlan szépséggel énekelte. Arany János biztos keze után *Török Ágnes* kifinomult mozdulataira figyeltek a kórustagok, gond nélkül alkalmazkodva a karnagyok elképzeléseikhez. Kiemelendő a férfikar hangzása, amely tökéletes homogenitást és zeneiséget tükrözött. A hangszerkíséretes koráldallamokat *Goudimel* a cappella zsolrtárfeldolgozásai színesítették.

Az idei koncert megemlékezett a Debreceni Református Kollégium híres tanáráról, az első s azóta is folyamatosan működő magyar ifjúsági kórus, a *Debreceni kollégiumi kántus* alapítójáról. *Maróthy György* (1715–1744) életútját *Hoppál Péter* ismertette, és a program első felének zárásaként ugyancsak ő vezényelte *Maróthy E világ mióta* című művét.

A folytatásban az 51. genfi zsolrtár bűnbánó szavai következtek, melyeket az egyesített kórus *Gárdonyi Zoltán* feldolgozásában szólaltatott meg *Márkus Zoltán* dirigálásával. A kórusművek sorát *Johann Sebastian Bach Ich steh' an deiner Krippen hier* (Itt állok járszolod felett...) című alkotása koronázta meg *Berkesi Sándor* vezényletével.

Az alkalom felemelő pillanatai közé tartozott, amikor a hangversenyteremben összegyűltek együtt énekeltek a 300. ének 4. versét, majd szomszédai kezét fogva mondták el közösen az Úrtól tanult imádságot...

■ BREBOVSZKY KLÁRA

Hálaadás negyedszázada épült templomért és imaházért

Siófoki évforduló

Csendesnap Vargabokorban

► Folytatás az 1. oldalról

Szombaton tíz órakor kezdődött az úrvacsorás ünnepi hálaadó istentisztelet, amelyen a gyülekezet lelkésze mellett az oului Hanna-Maija Ollanketo, a waldheimi Reinald Richber és a marquartsteini Rainer Maier lelkész szolgált együtt az igehirdetés szolgálatát végző Kőszeghyné Rackó Zsuzsanna esperessel. Az úrvacsorát a négy vendég lelkész osztotta a gyülekezetnek.

Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével Siófok polgármestere, dr. Lengyel Ró-

bert és Potocskáné Körösi Anita alpolgármester is, az istentiszteletet követő közgyűlésen pedig Szentés Ernőné felügyelő levélben érkezett köszöntéseket is felolvashattott. Hanna-Maija Ollanketo köszöntő szavait Marosvári Péter orgonaművész tolmácsolta, aki az istentiszteleten az oului dómtemplom orgonistjaként működött közre.

Ezután Riku-Matti Järvi diakónus adta át az oului testvérgyülekezet ajándékát: egy pár szép gyertyatartót és terítőt. Rainer Maier köszöntése után Reinald Richber a wald-

heimi gyülekezet ajándékként nyújtotta át a testvérkapcsolatot jelképező, egyedien díszített gyertyát. Köszöntötte a gyülekezetet volt lelkésze, Baranyay Csaba is.

A déli harangszó a templom előtti parkba hívogatta ebédre az egybegyűlteket, míg a templom előtt a salgótarjáni Akkord fúvóskisegyettes játszott – mindenki öröme. Gyerekprogramok kezdődtek ezután ügyességi játékokkal, arc- és hennafestéssel, majd Róka Szabolcs mesemondó invitálta maga köré a gyereket és felnőtteket, hogy varázslatos, vidám világba kalauzolja őket. Végül ismét a templomban gyülekeztek hálaadásra kicsik-nagyok, mintegy „elbocsátásra” a nyár örömei felé...

A vasárnap délelőtti istentiszteleten a Siófoki bányász női kar szolgált liturgikus énekekkel. Végül finn, német és magyar nyelvű áldással indulhattak útnak a hívek a Siófokot negyedszázada ékesítő evangélikus templomból, melynek megújult kapuőrző oszlopai ismét régi szépségükben magasodnak a bejáratok mellett.

■ KISS TAMÁS felvétele

► Folytatás az 1. oldalról

Az évfordulós megemlékezés az udvaron folytatódott hálaadó ünnepi istentisztelettel, melyen dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét 1Móz 50,15–21 alapján. A negyedszázada felszentelt vargabokori imaház neve Immánuel, azaz „Velünk az Isten”, de az igehirdető rámutatott, hogy ez nem általánosítás, és nem azt jelenti, hogy nem lesznek nehézségek az életünkben –

hanem azt, hogy a mi szerető mennyei Atyánk velünk lesz, bármilyen helyzet adódjon is, és a problémákat segít megoldani.

A püspök arról is beszélt, hogy Isten nem enged meg az életünkben akkora botlást, amelyből nem lehet felállni. „Ember tervez, Isten végez” – tartja a közmondás. Minden olyan terv, amelyet mi kigondolunk, s amelyről tévesen hisszük, hogy jó, romba fog dőlni, hiszen egyedül Isten terve hoz jó gyümölcsöket. Ezért is kellene

hagynunk, hogy életünkben Isten kapja meg a főszerepet, ő irányítson minden területen.

Az igehirdetés után a Nyíregyházi evangélikus énekkar szolgált dr. Kovács László Attila igazgató lelkész vezetésével (fotónk az első oldalon). Az alkalomhoz kapcsolódóan köszöntésekre is sor került, majd úrvacsoravételre nyílt lehetőség. A hálaadó istentisztelet után az imaház udvarán szeretetvendégség várta az ünneplő gyülekezetet.

■ DANKÓ BARBARA

FOTO: BALICZA MÁTE

Pénz és teológia

Szabó B. András doktorálása az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

A pénz mindig csak a végesnek tud értéket adni – figyelmeztetett Szabó B. András *Az áldozattól a pseudoesztétológiáig – A pénz kulturális szerepeinek értékelése* című doktori értekezésének ismertetésekor. A disszertáció nyilvános védésére június 26-án került sor az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE).

A témavezető Béres Tamás, a Rendszeres Teológiai Tanszék vezetője volt, a bírálóbizottság elnöke Jutta Hausmann, az Őszövetségi Tanszék vezetője, külső bíráló Zsugyel János, a Budapesti Gazdasági Főiskola docense, belső bíráló Orosz Gábor Viktor, az EHE docense. Tagja volt még a bizottságnak Kodácsy-Simon Eszter, az

EHE adjunktusa és Fazakas Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociálpolitikai és Egyházzociológiai Tanszékének vezetője.

Szabó B. András összefoglalása szerint a pénz az ember korlátozottságának kifejezése, nincs eszkatológiai tartalma. Az ember elesettségét, hiányos létállapotát fejezi ki, amely egymástól és Istentől is elválaszt. A hiány pedig nem oldható fel a pénz mennyiségének növelésével. Az emberi reménység végső célja csak Isten lehet. Ezért a teológián belül a hamart(i)ológiában (bűnről szóló tanítás) van a helye.

A pénz már Athénben is jelentős hatással volt a demokráciára, hiszen a szegényebbek a

megélhetés keresésének kényszerére miatt kiszorultak a népgyűlésről. A kiszorított tömegek mindig is nyitottak a demagógiára; a hatalom érdeke a demokrácia formális működése mellett a kiszolgáltatottság fenntartása. Ami a megigazulás és a pénz viszonyát illeti, egy protestáns teológián „a falak megremegnek” ettől a párosítástól, pedig jogos a felvetés: a megigazulás megtapasztalásával a pénzhez való kapcsolat (is) új értelmet nyer, helyére kerül mint eszköz, a jó szolgálatának eszköze. Vagyis többé már nem lehet cél.

A bírálók nagyra értékelték – amint a 95,7 százalékos eredmény is mutatja – a mindig is aktuális témaválasztást, a sokoldalú, interdiszciplináris megközelítést, az értekezés olvasható, élvezetes stílusát. A disszertáció kisebb javításokkal remélhetőleg könyv formájában is olvasható lesz.

■ SZENTPÉTERY PÉTER

FOTO: KISS TAMÁS

Szabó B. András 1977-ben született Pécsen. Édesapja Szabó Lajos, jelenleg az EHE rektora, édesanyja Mátrai Marianna, a Gyakorlati Intézet vezetője. 1996-ban érettségizett a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban. 1996–2000 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, 2000–2006 között az EHE-n folytatott tanulmányokat. 1999–2000-ban Heidelbergben, 2003–2004-ben Chicagóban, 2011-ben Marburgban volt ösztöndí-

jas. Szakdolgozata *Auschwitz – Katarzis a teológiában* címmel könyv formában jelent meg a Luther Kiadónál. 2005–2006-ban hatodéves, majd beosztott lelkész Szegeden, 2007 óta beosztott, majd gyülekezeti lelkész Pestújhely–Újpalotán. 2015-től a zsinat teológiai bizottságának tagja. 2007-től rendszeresen publikál, kutatási témája mellett igehirdetéseket és meditatív írásokat is. 2009-ben kötött házasságot Péterfia Zsuzsannával, gyermekeik Vilmos és Blanka.

Lutheránus epizódok a KAFF-on

► Tizenkettedik alkalommal rendezték meg június 24–28. között a kecskeméti animációsfilm-fesztivált, azaz a KAFF-ot. A szakma és az érdeklődő közönség a megelőző két évben készült magyar animációs filmeket tekinthette meg.

FOTO: BANCZIK ROBERT

A magyar rövidfilmeket, tévésorozatokot, alkalmazott filmeket és diáktöredéket kínáló programon kívül – a 9. európai animációsjátékfilm-fesztivál keretében – úgynevezett „egész estés”, illetve az európai tévécsatornák részére készült animációs filmeket is vetítették.

Az alkotások az Otthon mozi gyönyörű szecessziós termében és a Malom moziban kerültek a nézők elé. Esténként a város főterén álló hatalmas kivetítőn is láthatott egész estés filmeket a közönség. A vetítéseket az animációkhoz kapcsolódó kiállítások, könyvbemutatók, konzultációk egészítették ki. A fesztivál díszvendége – Latin-Amerika – többórnyi animációs filmmel mutatta be különleges filmkultúráját.

A KAFF szakmai megmérést is jelent a magyar animá-

ciós szakembereknek. A több száz nevezett film közül előzsűri választotta ki a versenyprogramban való részvételre érdemesített hatvanhét alkotást. A magas színvonalú versenyprogramból kiemelhetjük a fiatal generáció, az elmúlt években végzett rendezők teljesítményét.

Az érdeklődők láthattak egy epizódot a *Luther Márton* életét feldolgozó rajzfilmsorozatból is. A *Richly Zsolt* rendezésében készülő alkotás izgalmas történetmeséléssel, korszerű technikával, szép látványvilággal segíti az ismeretek átadását.

A fesztivál díjazottjait nemzetközi zsűri választotta ki. A különdíjak között átadták a kritikuskok, a diákzsűri és a közönség díját is. A fesztivál fődíját *Ducki Tomek Fürdő* című rövidfilmje nyerte. A legjobb televíziós sorozat díját a *Gyulai*

Líviusz rendezte *Egy komisz kölyök naplója*, a legjobb alkalmazott animáció díját *Ruska László* és *Ringeisen Dávid Papírvilág* című alkotása kapta. A legjobb diáktöredék díját *Kopasz Milán* vehette át *Frusztáció* című filmjéért.

A fesztivál weboldalán (www.kaff.hu) a zsűri döntéseinek rövid indoklása is olvasható: „Az idén bemutatott programban a legörvendetesebb képet a rövid- és diáktöredék tematikai gazdagsága, a filmek szakmai megvalósításának sokfélesége, minősége és igényessége mutatja. Érzékeljük és díjaztuk a diáktöredékben megjelenő környezeti és társadalmi érzékenységet, ugyanakkor némi szomorúsággal vettük tudomásul a filmekben megjelenő, komorabb világlátást.”

Idén első alkalommal adták át a Magyarországi Evangélikus Egyház *Evangélikus Diakónia különdíját*. Ezt a *Cigánymesék* sorozat *Doja*, a *Cigánytündér* című epizódjéért *Horváth Mária* rendező vehette át dr. Fabiny Tamás püspöktől (*képünkön*). A jelenleg a Kecskemétfilm Kft. gyártásában készülő sorozat a cigány kultúrát dolgozza fel cigány mesék, festmények és zenék segítségével.

A díjazott epizód nagy sikert aratott mind a filmkritikusok között, mind a közönség soraiban. A siker alapjául a történet szépsége, a cigány képzőművészet és a friss animációs technika összhangja, illetve a szereplők megformálásának, mozgatójának egyedisége szolgálhatott.

A következő fesztivált két év múlva rendezik meg.

■ SZOBOSZLAY ESZTER

„Adjon ügyis, ha nem kérem”

A finn koldusszobrok üzenete

A történet 1649-ben kezdődik, amikor Finnország nem önállóan, csak a svéd birodalom részeként létezhetett. Ekkor hozta a hosszan uralkodó svéd királynő, *Krisztina* (1629–1689) a pénzügytő farónkok kitételeire vonatkozó rendeletét. Ezek a templomközelben álló „óriásperselyek” azonban túl személytelenek bizo-

A koldusszobrokat gyakran őrbódéokra emlékeztető kis kunyhókba állították

nyultak, így a helyi művészek lassacskán emberfigurákká, megszemélyesített „paupereké” lényegítették át őket, olykor félkarú-féllábú hadastyánokká, hiszen a hús-vér koldusok zöme is a kiszolgált, súlyosan megsebesült katonák közül került ki, legalábbis kezdetben.

Ezeket a többnyire ember nagyságú, gyakran élénk színűre festett szobrokat a templomkapu közelében állították fel, de nem Isten szabad ege alá, hanem őrbódéokra emlékeztető kis kunyhókba, esőbeállóba, amelyek megvédték őket az időjárás viszontagságaitól.

A szobrok neve finnül: *Vaivaisukko*, svédül pedig *Fattiggubbe*, s a 17. századtól – a kezdetektől – napjainkig a

finn és svéd evangélikus templomok közelében állnak. Belsejükben kis gyűjtődoboz rejtőzik, s a pénzerméket a mellkasukon vágott szabályos perselynyílásba lehet bedobálni.

Előfordulásuk nem országos és nem egyenletes, a legtöbbet Ostrobothnia tartományban találkozhatunk. A két legrégebbi koldusszobor Hauho és Raaha templomai előtt várakozik a jótékony lelkekre.

Jelenleg száznegyvenöt faemberkét tartanak számon templomközelben, közülük százhat ma is „aktív” szolgálatban áll, továbbá mindössze egyetlen szegényasszony-szobor, amely kék szemű ugyan, de – érdekes módon – hollófekete hajú, tehát a finn nők többségére egyáltalán nem hasonlít. A többi szobor már múzeumi emléktárgy, ezekkel együtt jelenleg körülbelül száznyolcvan e tapintatos koldushelyettesítők száma a mai Finnországban. Svédországban, a rájuk vonatkozó rendeletet hozó királynő, *Krisztina* hazájában mindössze kilenc maradt „életben”.

A finnek legendás becsületességének köszönhetően a századok során nemigen rabolták-ürítették ki e fababák perselyeit, de a 21. században, sajnos, szaporodtak ezek a korábban elképzelhetetlen, szomorú események. Alavieska faragott koldusát például többször is kifosztották.

Történetüknek szerves része a gyakran (bár nem kötelezően) menedékházikóik falára festett, szép és magvas üzenet: „Aki megkönnyül a szegényeken, amit ad, az Úrnak adja” – körülbelül ilyen értelmű sorok olvashatók legtöbbjük háta mögött.

A véletlen úgy hozta, hogy 1985 novemberében, mínusz tizenöt fok körüli hidegben magam is „találkoztam” egy ilyen, történetesen magas tejtű kürtőkalapot viselő kéregetővel. Igaz, nem természetes életterében, hanem a Helsinkiben közelemben, a Helsinki közelében telente is meglátogatható Seurasaari sziget szabadtéri múzeumában.

Miért is írtam le most röviden a finn evangélikus egyház történetéhez mindmáig szorosan hozzátartozó kolduló figurák történetét? Főként és elsősorban azért, mert hihetetlen lelki finomságról, az egykori és mindenkor rászoruló megkíméléséről tesznek tanúbizonyságot. Ezek a mintha-lelkük-volna faragványok

Az egyetlen női koldusszobor Soiniban

ugyanis levették/leveszik a kéregetők válláról azt, ami a legnehezebb: a személyes megalázkodás, a templom előtti tülekedés, a nevetségesség válás és a visszautasítás terhét.

A hauhoi vak Bartimeus – a legrégebbi koldusszobor a 17. század végéről

Az összegyűjtött pénz elosztásáról egy-egy gyülekezet elöljárói gondoskodnak, a lehető legigazságosabb és legtapintatosabb módon. Jussanak róluk eszünkbe *Nagy László* költő *Adjon az Isten szerencsét* című versének szavai: „nekem a kérés / nagy szegényen, / adjon ügyis, ha / nem kérem”.

■ PETRŐCZI ÉVA

Gáncs Péter kiskatéja

A Kairosz Kiadó méltán népszerű, narancssárga sorozatában a „*Miért hiszek?*” kérdésre válaszolnak ismert személyiségek, egyháziak és világiak egyaránt. A százötödik kis kötetben ismét egy evangélikus testvérünk, *Gáncs Péter* püspök szólal meg. A könyvecske egyetlen nagy interjú tartalmaz, szinte egy lélegzettel végig lehet olvasni, aztán hosszan tünődni mindazon, amivel – hiszem – az Úr megszólít rajta keresztül.

Az interjúalany a tőle megszokott őszinteséggel, gördülékenységgel és missziói küldetéssel beszél életéről, lelkészi-pásztori-püspöki elhívásáról, házasságról és családról, az állam és az egyház kapcsolatáról, az ökumené ügyéről. Miközben beszél, nemcsak az ő lelkészi szolgálata elevenedik meg, hanem kirajzolódik mai evangélikus egyházunk SWOT-elemzése is: látjuk esendő és csökkenő közösségünk gyengeségeit (W, weaknesses), működésének veszélyeit (T, threats), de azt is, hogy *mindig kinyílik egy ajtó*. Hiszen vannak erősségeink (S, strengths), és vannak még kiaknázatlan lehetőségeink (O, opportunities) is.

Főpásztorunk egyházunkért, de még inkább az evangélium ügyéért tevékenykedő és aggódó testvérként nyilatkozik. Nyíltan, természetes hangon, közvetlen stílusban beszél – ott ül az asztalunk mellett, és már nem is a riporter kérdez, hanem mi magunk.

Megkérdezhetjük, mikor és hogyan ismerte meg – tizenöt évesen! – leendő feleségét. Hogy milyen áldozatokat hoz egy papné a férje hivatásáért. Vagy hogy szereti-e a focit, s hogy milyen állatokat gondoz a püspöki lakásban. Megkérdezhetjük, hogy mit (kit) kapott szüleitől útravalóul, hogy milyen volt vidéki papgyerekként felnőni az oltár közelében és az orgonapadon. Hogy számára kik a „hidemberek”. Hogy mekkora esélyt lát a számos evangélikus oktatási intézményben. Hogy mikor festették föl a zebrát a nyíregyházi templom és az iskola közé. Hogy mi a negatív identitástudat. Hogy van-e magánélete egy püspöknek. Hogy mit jelent *on-line* lenni. Hogy hova vezet az emmausi út.

A kötet személyes vallomás, amelyből mégis sokan okulhatnak. Mindenki sorsában vannak mélypontok és kairoszok, sokan találko-

zunk megoldhatatlannak látszó kérdésekkel, és állunk nehéz döntések előtt. Sokan tesszük fel Jóbba a „*Miért?*” kérdést az eget ostromolva. Az Istenre hagyatkozás csodálatos példája *Gáncs Péter* és *Márta* élete: vallják, *ahol bezáródik egy ajtó, Isten megnyit egy másikat*.

A kötet kordokumentum, egyfajta *oral history*: a nagyapáink életét meghatározó ébredésről, a finn, a német, az erdélyi és az amerikai kapcsolatokról, a misszió többedik hősköréről éppoly tárgyilagos – mégis saját tapasztalatokon átszűrűt – mondatokat olvasunk, mint amikor a Kádár-korszak egyházi életéről vagy napjainkról beszél.

A kötet káté. Úgy is forgathatjuk, különösen az első felét, mint evangélikus tanításunk, egyháztörténetünk, egyházi életünk és az ökumené alapkérdéseinek gyűjteményét. Használja is válna mindenkinek, aki konfirmációra, egyházi munkavállalásra vagy szolgálatra készül!

A kötet azonban leginkább hitvallás: a nyíregyházi ifjú formálódó hitével, a fiatal lelkész tenni vágyásával, esetességgel és kételyekkel, missziós tüzzel és boldog elköteleződéssel szembesülhetünk Péter apostol juhokat legeltető kései utóda életének példáján. A szembeállítás tükör lehet mindnyájunk számára. Vagy *egy új nyitott ajtó*.

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

„*Nytított ajtó adtam eléd...*” – *Gáncs Péter evangélikus elnök-püspökkel beszélget Zimányi Ágnes. (Miért hiszek? sorozat.) Kairosz Kiadó, Budapest, 2015. Ára 1500 forint.*

N Irsától Londonig

Portréfilm Pátkai Róbert evangélikus püspökről

Nagy öröm, hogy szép és komoly film készült *Pátkai Róbert-ről*, az Egyesült Angol Nyelvű Evangélikus Egyház nyugalmazott püspökéről. A képsor London City evangélikus templomával indul, ahol húsz évén át tartott istentiszteleteket. Csendes áhítatban az emberek, hiszen akkor ért véget egy Bach-koncert. A püspököt látjuk a hétköznapi életben, autóval megy, vagy biciklissel az uszodába, hogy teljesítse a kitűzött métereket.

Barátok szólaltak meg a portréfilmben. „Pátkai Róbert jó pásztor – mondja *Sárközi Máttyás* író –, nagyobb nyájt gyűjtött maga köré, mint amennyien a gyülekezetben voltak. Minden angliai magyart magához hívott.”

Breuer Klára, a londoni magyar nagykövetség munkatársa is meleg szavakkal emlékezett: „Nagy szívű lelkész, és jó pedagógus is. Minden cselekedetén átsüt valami derű, ami mély hitéből táplálkozik.”

Dr. Fabiny Tamás püspök régi találkozásokat idézett, mikor még édesapja beszélt neki róla. És a későbbi együttléteket: „Fáradhatatlanul szervezte az ottani életet. Azt lehet mondani, minden evangélikus családot megkeresett.”

A film következő nagyobb részében Pátkai Róbert életútjának fontosabb állomásait sorolta. 1950–54 között egy diktatórikus államban végezte el az Evangélikus Hittudományi Akadémiát. Szolgálatának első állomása Irsa volt. 1956, a forradalom és szabadság-

harc döntő szerepet játszott az életében. Leverése után Angliába távozott. Megházasodott. Két ikerfia született, egy lánya; nyolc unokája. Boldog családi képeket látunk, nyári sugárverésben, és halljuk a feleség kedves szavait: „Ennél nagyobb ajándékot nem kaphattunk volna Istentől!”

Pátkai Róbert prédikált, tanított, segítette az angliai menekülteket. Mindenkinek a lelkigondozója lett. A magyar gyülekezetet negyven évig szolgálta, és az angol nyelvű közösséget is nagy szeretettel. Előbb hiányos nyelvtudással – de hát tizenöt-tizenhat nemzetiség volt az istentiszteleten.

Fájó szavakkal emlékezett testvére, a tragikus sorsú, jeles szobrászra. *Pátkai Ervin* nagy sikereket ért el Párizsban. Ami a legszomorúbb: fiatalon, tele tervekkel érte végzetes baleset.

Pátkai Róbert 1977-ben az Angliai Evangélikus Egyház tanács elnöke lett.

■ F. F. L.

A szentendrei skanz

■ KISS SÁNDOR (szöveg) és KALOCSAI RICHÁRD (fotó)

► Nemcsak parasztházakat, hanem a régi falu közösségi tereit, így szakrális épületeit is megtaláljuk a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban, népszerűbb nevén a skanzenben. Ám mivel száz-kétszáz éve a valóság a mainál jobban áthatotta a kultúrát és az életmódot, nem tévedünk, ha a felekezeti hovatartozás nyomait nemcsak a templomokban, hanem a régi lakó- vagy akár gazdasági épületekben is keressük. A múzeumfalut *Sári Zsolt* néprajzkutató, tudományos igazgató vezetésével jártuk körbe – evangélikus szemmel.

Kalauzunk a Kisalföld népi építészetét és lakáskultúráját bemutató utcácskába visz. A száz-kétszáz évvel ezelőtti településkép a maga emberléptékűségével és természetközelségével pillanatok alatt magával ragadja,

és a régi Magyarország csodálatos világába repíti a látogatót.

Elsőként a Sopron melletti Harka község egyik német nyelvű evangélikus családjának portájára térünk be, azon belül is az együtt élő három generáció közül a telken hosszan elnyúló, úgynevezett hosszúház első, utca-

fronti harmadában lakó legidősebb házaspárhoz. A boltíves szoba, a mennyezetes ágyak, a feliratok mind-mind azt jelzik, hogy német családnál járunk; a sok-sok díszbögre pedig azt, hogy az itt lakók szoros kapcsolatot ápolnak a német nyelvterülettel, és gyakran átjártak a közeli országhatár osztrák oldalának vásáraiba.

Jómódú emberek éltek itt. Jól látszik ez nemcsak a vásári emlékbögrék sokaságából, hanem abból is, hogy ezek mellett megannyi jó minőségű használati és dísztárgy – tányérok, üveg-, porcelán- és rézedények, szép textíliák, óra és lüszterlámpa – ékesíti a szobát és a konyhát. De a gazdagságot jelzi a sarokban álló gyönyörű cserépkályha az 1858. esztendőből vagy az ablakok kovácsoltvas spalettái is.

De mégis miből látszik, hogy evangélikusok éltek valaha e ház falai között? Abból még nem egyértelmű, hogy a sublóton feszület áll. De abból már igen, hogy a két ágy fölött álló baldachin tetején nemcsak díszbögrék sorjáznak, hanem keretbe foglalva két konfirmációi emléklap és néhány kép is. Utóbbiak közül kettő az utolsó vacsorát, egy az Isten Bárányát, egy pedig *Luther Márton*t ábrázolja.

Ipari tömegtermékek ezek a 19. század végi Bécs egyik nyomdájából, amelyeket vándorkereskedők juttattak el a magyar falvakba, a Kárpát-medence evangélikusainak szánva őket. Utóbbi bizonyítja, hogy nemcsak németül, hanem tótul és magyarul is ráírták: „Das heilige Abendmahl, večere páné, szent vacsora”.

A soknyelvű és -vallású Magyarország képe rajzolódik ki akkor is, amikor az asztalon álló énekeskönyvbe lapozunk. A kehellyel díszített lutheránus „Gesangbuchot” Sopronban adták ki 1910-ben. Vagy amikor a falon lógó első világháborús emléklapot nézzük meg közelebbről: a Budapesti nyomtatott német nyelvű dokumentumon tulajdonosa képe alatt a magyar címer látható.

Vezetőnk végül egy helyi sajátosságra is felhívja a figyelmünket: egy kis ládikóra a baldachin tetején. Ez az úgynevezett halottasláda, amelyben minden harkai leány és legény még az önálló felnőtt élete megkezdése, a házasságkötése előtt megkapta a halotti

kelengyét: halotti lepedőjét és szemfedelét. Talán azért, hogy az élete során a hétköznapiakban is arra emlékeztesse, amiről a modern ember ma már előszeretettel feledkezik meg: egy napon neki is meg kell állnia és el kell számolnia az Úr előtt.

A skanzen másik evangélikus lakóházát nem messze, a kisalföldi utcácska túlsó oldalán találjuk. Ez a múzeum egyik legrégebbi darabja, közel háromszáz esztendeje építette Rábcakapin egy *Erdélyi József* nevű evangélikus gazda.

Az épületnek csak az udvarára térünk be, meg a csűrjére vetünk rövid pillantást, ahol a magyar székéről

a 19. század első feléből származó festett bútorai, hegedűhátú faragott székei vannak. Dísztárgy itt már kevesebb akad, itt jobban érvényesül a protestáns puritanizmus, de két nyomtatott képet ez a család is kitett a wittenbergi reformátorról – ezeket most a restaurátor-műhelyben tudtuk megtekinteni.

Bár evangélikus templom nincs a skanzenben – csak római és görög-katolikus, illetve református –, azért a lutheránus egyházi építészetet is képviseli valami. Egy kis gyöngyszem a kisalföldi Újkérről harangláb formájában. Újkér maga katolikus település volt, de egybenőtt – és ma már közigazgatásilag is egy – három evangélikus falucskával: Felsőzso-

A jánosmorjai katolikus fogadalmi kápolnában mutatják be évről évre a mendei evangélikusok a skanzen látogatóinak a pünkösdi templomdíszítés hagyományát

A harkai ház egykori lakóinak jómódjáról árulkodó berendezés

Az alsószopori evangélikus harangláb

rendeztek be kiállítást a muzeológusok, mert belső tereit felújítják, így a kiállított tárgyakat kipakolták. Ha minden jól megy, a skanzenlátogatók talán ösztől, de legkésőbb jövő tavasztól ismét megtekinthetik.

Érdeemes, mert sok más érdekesség mellett gyönyörű, sötétzöld színű koronás cserépkályhája és ritka régi,

porral, Alsószopporral és Makkoshetyével. Ezek lakói a szomszédos Nemeskér templomába jártak istentiszteletre, de az alsószoporiak 1855-ben harangot öntettek, tornyot építettek, és ha halott volt a faluban, tűzvész ütött ki, vagy vihar közelgett, na meg persze a nagy ünnepeken, meghúzták a kötelét.

A dusnoki szélmalom

en evangélikus lakói

A skanzenben működik a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága is. Ennek a hivatalnak a feladata, hogy az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, közismert nevén az UNESCO szellemi örökségről szóló egyezményének magyarországi végrehajtását szakmailag támogassa. E feladat két részből áll: az egyik a világörökséghez tartozó értékek ápolása, a másik a nemzeti értéklista gondozása.

Utóbbin egy máig élő evangélikus hagyomány is szerepel: a mendei pünkösdi templomdíszítés. Ezt minden év pünkösdjén a skanzenben, a szellemi-kulturális örökséget népszerűsítő fesztiválon is bemutatják: zöld ágakkal és pillangó alakúra kö-

togatjuk meg, csak a kisalföldi tájegységet bemutató részen találunk evangélikus épületeket. Bár az evangélikusság számaránya a másik két nagy felekezetéhez képest jóval kisebb a Kárpát-medencében, mégis szembe-tűnő, hogy több jellegzetesen evangélikus néprajzi csoport bemutatása hiányzik a szabadtéri néprajzi múzeumból.

Sári Zsolt tudományos igazgató azonban megnyugtat: az alföldi tájegység bővítés előtt áll, és egy mezőberényi szlovák evangélikus család háza is fel fog épülni ezen a részen. Ráadásul a közeljövőben régi adósságát is pótolni fogja a múzeum: célegyenesbe ért a fájón hiányzó erdélyi tájegység tudományos előké-

Református emlékeket is kínál a szabadtéri múzeum

Nagyobb számaránya miatt az evangélikusoknál több látnivalót kínál a skanzenben a másik nagy protestáns felekezet, a reformátusság. A lassan ötvenéves múzeum szimbólumává is az a tipikus felső-Tisza-vidéki, négy fiatornyos református harangláb vált, amelyet Nemesborzováról költöztettek át ide, a Pilis lankáira jó negyven évvel ezelőtt. A harangláb mellett álló, paticsfalú templomocska Mándról költözött ide. Még az 1667-es tornyocskánál is régebbi: a reformáció időszakában, a 16. század végén épülhetett.

A szakrális épületek mellett szárazmalmot találunk, amely bizonyítja, hogy még egy gazdasági épületnek is lehet egyházi vonatkozása: a zsindegyházzal fedett ke-

rek épület a korabeli egyházfinanszírozás szép példája, hiszen a vámosrosz reformátusok ennek bevételeiből egészítették ki a közösség jövedelmeit.

És hogy honnét tudjuk, ha református gazda házában járunk? Hát onnét, hogy az ágy fölé a falra bibliai aranymondásokat aggatnak, a Tiszántúlon pedig a magyar szabadságharc hősei – *Bocskai István*, *Rákóczi Ferenc* vagy épp az aradi tizenhárom – köszönnek vissza a keretbe foglalt, üveg alá tett nyomtatványokról, ahogy a Felföldön a református hit hősei – *Kálvin János* genfi reformátor mellett *I. Rákóczi György* fejedelem és felesége, a református nagyszony, *Lo-rántffy Zsuzsanna* arcképei – jelennek meg.

A négy fiatornyos református harangláb évtizedek alatt a skanzen szimbólumává vált

A kisalföldi utca, középen az alsósopori haranglábbal, a kép jobb szélén a harkai hosszúházzal

tött kendőkkel díszítik fel – evangélikus templom híján – a Jánossomorjáról ide telepített katolikus fogadalmi kápolnát.

A néprajzkutatótól megtudjuk, hogy az ünnepi templomdíszítés szokása sok más, nem csak magyar és nem csak evangélikus közösségben is megvolt a Kárpát-medencében. Annak ellenére megmaradt ez sok helyen a 20. századig, hogy feljegyzések tanúsága szerint már a 16–17. században is tiltották. Még maga a nagy tekintélyű *Tessedik Sámuel* is leírta, hogy nem támogatható ez a szokás. Talán pogány vagy katolikus gyökereket sejtett mögötte.

A skanzenhez több evangélikus közösség is kötődik. A mendeiek pünkösdkor maguk mutatják be a templomdíszítést, de olykor a harkaiak is a hagyományait népszerűsítő programokkal várják a múzeumlátogatókat a falujukból elszármazott háznál. A szentendrei evangélikusok sem restek: gyülekezetük tagjai rendszeresen vállalnak önkéntes munkát az evangélikus emlékek körül, a gyerekeknek pedig minden nyáron táborot szerveznek a skanzen eredeti vagy másolatban felépített házai között.

Ahogy körutunkból is kiderült, ha a skanzen evangélikus szemmel lá-

szítása. És ha végre megépül, biztosan lesz az épületei között evangélikus is. Év végére az is eldőlhet, hogy barcasági csángó vagy száz ház formájában-e. ■

Gyülekezeti tábor a skanzenben

A szentendrei evangélikus gyülekezet nyolc esztendeje szervez kézműves napközis táborokat óvodás- és kisiskoláskorú gyerekeknek. Az első két évben még csak egy-egy napra látogattak ki a skanzenbe, hat éve viszont már az

egész hetet ott töltik a múzeum kisbodaki pajtáiban.

– A régiakat idéző, idilli falusi környezet és a hagyományok kézzelfogható közelsége vonzott ide minket – tudjuk meg *Horváth-Hegyi Olivér*

lelkipásztortól. Na meg az is, hogy nem volt mit tenni, új helyszín után kellett nézni, hiszen az egyre gyarapodó gyereksereg az első két év után kinőtte a gyülekezeti termet.

Idén június 15–19. között Pál apostol nyomába szegődtek a táborozók vagy harminc önkéntes – ifista, szülő, nagyszülő – segítségével: megismerték megtérése történetét, elkísérték missziói útjaira, és kézműves-foglalkozások keretében elkészítették saruját, vándorbotját, sátrát, ivócsanakját, tarisznyáját, sőt megsütötték még a pogácsáját is. A gyerekek fontak-szóttek, fúrtak-faragtak, sütöttek-főztek, rajzoltak és festettek, agyagoztak, nemezeltek, varrtak, miközben az evangéliumról is hallottak igemagyarázatban, nagy éneklésekben és eléjük élt példákban is.

A szentendrei evangélikusok más módon is kapcsolódnak a skanzenhez: szeretnék örökbe fogadni a harkai evangélikus lakóházat, de olykor esküvőt is tartanak a múzeum valamelyik templomában. Résztevői voltak továbbá pár évvel ezelőtt annak az ökumenikus családi napnak is, amelyet a szentendrei felekezetek szerveztek itt mintegy másfél ezer résztvevővel.

■ DR. KOCH BÉLA

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) definíciója szerint az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapotát jelenti. Testi egészség az, ha szervezetünk élettani paraméterei – például a vérnyomás, vércukorszint, a vese- és májfunkció – rendben vannak. Testi egészségünket igazolhatják az elvégzett diagnosztikus vizsgálatok negatív eredményei is: hasi ultrahang, mellkasröntgen, légzésfunkció, gyomortükrözés stb. A felsoroltak és még sok egyéb vizsgálat mérhető információkat ad szervezetünk aktuális állapotáról.

Rendkívüli fontosságuk miatt a magas vérnyomást és a cukorbetegséget szeretném első sorban kiemelni. A normális vérnyomás felső határát a 140/90 higanymilliméter (Hgmm) jelenti. Az Egyesült Államokban általában 150/90 Hgmm-nél kezdik meg a gyógyszeres kezelést, mivel a legújabb kutatási eredmények alapján kiderült, hogy az időskori demencia (szellemi leépülés) hátterében nagyon sok esetben az alacsony vérnyomás játszik döntő szerepet. Az sem jó tehát, ha vérnyomásunkat túl alacsony szinten tartjuk.

A cukorbetegség száma rohamosan nő. Ez elsősorban – a genetikai háttér mellett – a mozgásszegény életmóddal, az elhízással és az egyre növekvő idegi megterheléssel (stresszel) magyarázható. Az éhgyomori vércukor 6 mmol/l-ig normális. Két esetben mért 7 feletti érték már a cukorbetegség kezdeti stádiumát jelenti.

Ha testi egészségünket rendben találjuk, feltehetjük a kérdést: lelkiünk is egészséges-e? Az orvosi vizsgálatok alkalmával általában nem szokták megkérdezni: hogy van a lelke? Test és lélek szoros kapcsolatban állnak egymással. A kettő együtt egész (egészség)!

A lelki bajok előbb-utóbb testi betegségeket okoznak, és fordítva is igaz: a testi megbetegedéseknek komoly lelki következményei lehetnek. Ezt a kapcsolatot jól példázzák az úgynevezett *pszichoszomatikus* betegségek. Ezek közül elsőként a *reflux* betegséget szeretném megemlíteni, mivel személyes tapasztalataim alapján elmondhatom, az utóbbi években egyre gyakrabban fordul elő. A betegségre nagyon jellemző a lefekvés és a reggeli felkelés utáni köhögés, égő mellkasi fájdalom. Sok esetben a tünetek alapján még szívinfarktus lehetősége is felmerül! A betegség hátterében a gyomorszáj élettelen záródása áll, amely miatt a gyomorsav és gőzei a nyelőcsőbe visszajutva a nyálkahártya gyulladását, súlyos esetben kifeléyesedését okozhatják. Oka elsősorban idegi eredetű, s a záróizom beidegzési zavarával magyarázható.

A *szívinfarktus* hátterében nem minden esetben a koszorúsér elzáródása áll. Erős idegi megterhelésre olyan hosszú ideig tartó érösszehúzódás következhet be, amely szívizomelhalással járhat. A tartós stressz káros hatásait állatkísérlettel is igazolták. A megterhelésnek kitett patkányok között sokkal több állatban alakult ki magas vérnyomás, cukorbetegség, sőt dagados betegségek is a nyugodtan élő, átlagos stressznek kitett populációhoz képest.

Az egészséges immunrendszer kiszűri és elpusztítja a szervezetünkben naponta keletkező daganatsejteket. Tartós idegi megterhelésre azonban ez a védelmi funkció károsodhat, és rákos sejtburjánzás indulhat el. A tartós lelki megterhelések tehát súlyos, életet veszélyeztető következményekkel járhatnak!

Nagyon kevés olyan ember van (ha egyáltalán van), akinek nincs lelki problémája! A lelki betegségek eredetét jól példázza *Lukács evangéliuma* 5. részének 8. verse: „Simon Péter ezt látva leborult Jézus lába elé, és így szólt: »Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!«” Péter erősen kételkedett Jézusban, amikor a mester arra szólította fel őket, hogy evezzenek a mélyre, és vessék ki a hálójukat. A nagy haladás ténye azonban ráébresztette őt hitlenségére, azaz hit nélküli látásmódjára. Mennyire tipikusan emberi vonás ez! Péter példáján keresztül is láthatjuk: a bűn elszakítja az embert Jézustól, és a lelket betegíti meg.

Egy alkalommal nyolcvanöt éves nőbetegét látogattam. Szekrénye tele volt gyógyszerekkel, és elmondta, hogy egyik sem használ. Legnagyobb meglepetésemre a következő kérdést tette fel: „Van olyan gyógyszer, amely a lelket gyógyítja?” Azóta sem tudom, hogyan történt, de így feleltem: „Igen, az imádság.” Beszélgetésünk

során kiderült, hogy lányával való kapcsolata az utóbbi időben megromlott, és ezért ő is felelősnek érzi magát. Nagyon elszomorítja, hogy csak ritkán látogatják. A következő vizit alkalmával meglepő hírrel fogadott: lánya súlyosan megbetegedett, és hazaköltözött. Az édesanya sokat imádkozott lányáért, kapcsolatuk rendeződött. Vejevel együtt hűségesen ápolta gyermekét, egészen annak haláláig.

Az eset megerősített abban, hogy az imádság a legnehezebb próbatételeken is átgéphet minket, általa élő kapcsolatba kerülhetünk Krisztussal, az áldott orvossal.

SZEPSY ELEONÓRA: LELKED (Részlet)

*Lelked hogyha gyöngye,
tested is erőtlenségek.
Lelki bajod látszik
testi betegségben.*

*Szedheted a gyógyszert,
ihatod a teát,
kipróbálhatsz akár
száz gyógyító kúrát...*

*Lelkednek nyugalmat
imával szerezhetsz.
Örök lelki békét
csak Istentől nyerhetsz!...*

Számomra a lelki egészség alappillérei a következők: békesség, szeretet és áldás. Ezekről szólok a következőkben.

Békesség. „...maga Jézus állt meg közöttük, és így köszöntötte őket: »Békesség nektek!«” (Lk 24,36)

FOTO: BRUNCHNEWS.COM

Mai, minden téren felgyorsult, türelmetlenséggel társult világunkban ritka kincsnek számít a lelki békesség, amelynek betegséggel megelőző szerepet nem lehet eléggé hangsúlyozni. Az utóbbi években egyre többen vállalnak munkát a nyugati országokban. Szakmai tapasztalatszerzés és a nyelvismeret megszerzése céljából ez rendkívül hasznos lehet. Ennek ellenére el kell mondanom, hogy sajnos egyre több a negatív tapasztalat. A hosszú ideig tartó távollét miatt egyre több a válás, sok család darabjaira esik szét. Az otthon maradó idős családtagok támogatás nélkül maradnak, sokszor még betegségük idején is.

A kiutazóknál eddig elsődleges szempont az anyagi motiváció volt. Mostanában azonban egyre többen mondják, hogy ma már elsősorban az ott tapasztalt nyugalmasabb élet vonzza őket. Ez nem csoda, hiszen társadalmunkban egyre elviselhetetlenebb az emberek idegi (lelki) terheltsége. A probléma összetett és sokrétű, de az kétségtelen, hogy a körülöttünk lévő világ első sorban olyan, amilyenné a benne lakók teszik. Egyre jobban eluralkodik az önzés, a cinizmus és egymás meg nem értése. Harag és gyűlölet feszül az emberek között jelentéktelen dolgok miatt.

Hit és egészség

Mi a megoldás? Békességet kell teremteni a családokban, a munkahelyeken, a szomszédokkal és mindenhol az emberek között, ideológiai hovatartozás nélkül! Nekünk, hívő keresztyéneknek fontos küldetésünk van abban, hogy jó példát mutassunk, mivel Krisztus bennünket erre tanít. Alapvető fontosságú egymásnak és magának az életnek a tisztelete.

A gyakorlati megvalósításhoz Teréz anya gondolatait ajánlom:

„Az élet egyetlen – ezért vedd komolyan!
Az élet szép – csodáld meg!
Az élet boldogság – izleld!
Az élet álom – tedd valósággá!
Az élet kihívás – fogadd el!
Az élet kötelesség – teljesítsd!
Az élet játék – játszd!
Az élet szeretet – add át magad!
Az élet titok – fejtse meg!
Az élet ígéret – teljesítsd!
Az élet szomorúság – győzd le!
Az élet dal – énekelj!
Az élet küzdelem – harcold meg!
Az élet kaland – vállald!
Az élet jutalom – érdemeld ki!
Az élet élet – éljed!”

Szeretet. A lélek legcsodálatosabb gyógyszere, a lelki bajok gyógyítója. A legfontosabb: mindig csak adni! Gyakorlati szempontból fő színtere a család, amely a társadalom alapsejtje. Sajnálatos, hogy napjainkban mennyi támadás éri. Rengeteg a válás, egyre több a csonka család. A következmények beláthatatlanok! Ép, jól működő családok nélkül a felnövekvő ifjúság lelki fejlődése súlyosan károsodhat. A gyermek számára a szeretet a családban tanulható, amely egész életére komoly

*Áldott élet ez! – fontolgamom:
csak adni, adni minden napon!*

*Ilyen kúttá kellene lennem!
Csak adni teljes életemben!*

*Csak adni? Terhet is jelenthet.
Jó kút, nem érzed ezt a terhet?*

*Belenézek... tükre rám ragyog:
„Hiszen a forrás nem én vagyok!”*

*Árad belém! Csak továbbadom
Frissen, vidáman és szabadon.”*

*Hadd éljek ilyen kút-életet!
Osszak áldást és szeretetet!*

*Nem az enyém. Krisztustól kapom.
Egyszerűen továbbadhatom.
(Türmezei Erzsébet fordítása)*

Áldás. Számomra a legcsodálatosabb köszöntés az, amikor ezt mondják: „Isten áldja meg!” Áldott volt Krisztus is, amikor bevonult Jeruzsálembe, azért, mert az Úr nevében jött. Az áldásra minden embernek nagy szüksége van, mivel lelki erőt ad a küzdelmes hétköznapiak során.

Áldás az, ha egészségesek vagyunk, és mindennapi munkánkat el tudjuk végezni.

Áldás az, ha gyermekeinket becsülettel és tisztességgel fel tudjuk nevelni, biztosítva ezzel egészséges lelki fejlődésüket.

Áldás az, ha gondoskodhatunk szüleinkről és nagyszüleinkről, mert ők is mindent megtettek értünk akkor, amikor erre szükségünk volt.

Áldás az, ha békességben és szeretetben élhetjük napjainkat, és teljesíthetjük mindazt, amivel Isten megbízott bennünket.

Minden áldásért hála legyen az Úrnak!

SZEPSY ELEONÓRA: ÁLDJAD (Részlet)

*Míg a nap rád szórja áldott fényét,
s bőven ad a természet vizet,
és a föld is adja termését,
addig áldjad, áldjad Istened!*

*Míg leülhetsz teli asztal mellé,
s napjaid családban élheted,
és a gyermek, barát teszi szobádat,
addig áldjad, áldjad Istened!*

*Míg a tested szolgál téged, tud: élsz!
Visszaélni ezzel nem lehet!
Bátor legyél hinni, akkor nem félsz!
S mindig áldjad, áldjad Istened!*

Ezzel a versrészlettel kívánok áldott, „egészséges” életet minden kedves testvéremnek!

A szerző házi orvos, evangélikus presbiter (Balatonszabadi). Az írás a Fejér-Komáromi Egyházmegye május 25-i missziói-családi napján elhangzott előadás szerkesztett változata.

A. KLEEMANN: MINDIG CSAK ADNI

*Az öreg kút csendesen adja
vizét... így telik minden napja.*

A hónap igéje

„Ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem; minden további szó a gonosztól van.” (Mt 5,37)

„Negen” – ezzel a tréfás szóval él az, aki nem akar sem nemet, sem igent mondani. Mind a kettő benne van? Szerintem egyik sem. Tiszta választ kell adnunk a kérdésekre ebben a tisztátalan világban. Pont ez a nagyszerű a keresztyén hozzáállásban: tisztában lehet mindenki a véleményemmel, és bízhat abban, hogy ha megígérek valamit, azt teljesítem. Világosan lehet számolni velem, még ha nemet mondom is.

Hát igen, kellemetlen nemet mondani valakinek. Hogyan kerüljem el ezt a helyzetet? Azt mondjuk: majd igyekszem, meggondolom, lehet róla szó, még sok minden történhet addig. Pedig egyértelmű a helyzet: meggyek, megteszem; és azt nem is kell mondani, hogy ha például betegség jön közbe, akkor nem megyek. Néha milyen nehéz ilyen alapon egy kis egyházi közös munkát vagy kirándulást szervezni! Mert nem lehet számítani a másokra. Bizonytalan a hozzáállása, és valószínűleg a pillanatnyi kedvén fog eldőlni részéről az igen vagy a nem.

Testvérem, merd kimondani az igent határozottan, ha valamiben részvételre kérnek! Ha az Úrtól van,

megkapod a lehetőséget és erőt is annak a feladatnak az elvégzésére. Sőt, „evés közben jön meg az étvágy”. Míg teszed, Isten megáld, betölt Lelkével és a munka jóleső örömeivel.

Igékben az Úr azzal szembesít: lehet-e rád számítani? Szilárd-e a jellemed? Bízol-e a mennyei Atyában, hogy amire elhívt, abban meg is fog segíteni? Mersz-e emberi biztosíték nélkül, az Isten szavában bízva indulni? Belé kapaszkodni, amikor minden inog körülötted? „Rejtve a fény hegyeken túl, / Még csak meg se pirkadott, / Ám a hit munkába lendül, / Látja már az új napot. (...) Ó, a hit – nagy bizonyosság! / Látja azt, mi rejtve van. / Isten ígér. Így felel rá: / „Úgy van, indulok, Uram!” (EÉ 329,2.5) A cselekvés, az igen biztosítéka nem a saját erődben és képességeidben, hanem az Istentől kapott megbízásban és Lélekben van.

Mert nem csak emberek kérnek valamire, ő is kér. Kéri, hogy vegyél részt abban, amit egyedül sokkal jobban meg tudna csinálni, de mint jó Atya, rád bízva, hogy részese légy a sikernek, jóleső öröm tölthessen el munkádban, és az Úr nagyságos volta általad is megnyilvánuljon. Amikor igent mondasz az Úrnak, igent mondasz a győzelemre, de egyúttal aláztos eszköz voltodra is. És jól éled meg, hogy az övé lehetsz.

A két fiú példázatában (Mt 21,28–31) az első fiú azt mondja apjának, hogy nem megy ki dolgozni a szőlőbe, de végül elmegy. A másik azt mondja, hogy elmegy, de végül nem teszi meg. Egyikőjük sem becsületes igazán, az első mégis azzá válik. De igazán építeni csak arra lehet, aki igent mond, és megy is.

Erre senki más nem képes, csakis az Úr Jézus Krisztus. Vállalta a keresztes is, és nem torpant meg, amikor elkezdődtek a passió eseményei. Az elfogására érkezett emberek elé odaállt, és nem menekült. A nehéz órán így szólt: „Igen, Atyám, mert így volt kedves te előttem.” (Mt 11,26; Károliford.) A végórán pedig ezt mondta: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!” (Lk 23,46) Elvégeztetett, elvégeztem küldetésemet.

Érted és értem. Hogy Jézus keresztesen kiontott véreért bűnbocsánatot kapjon, aki bűnbánattal jön hozzá. Hogy a sok neki és egymásnak mondott „nem” bocsánatot nyerjen. Hogy a lelkes igenek, ajánlkozások megvalósulhassanak. Hogy az „azon felül való”, a Gonosztól eredő szándékok semmivé legyenek életedben. Hogy minden, az Úrnak mondott igennel és a Gonosznak mondott nemmel épüljön Isten mai és örök országa. Tanulj meg Jézussal és Jézusnak határozott igent mondani!

■ SZÉLL BULCSÚ

SEMPER REFORMANDA

„A keresztyén ember szíve nem olyan indulatú, hogy ne tudna örülni a vallástételnek; ellenkezőleg, a keresztyén ember nagyon örül a

hit megvallásának, különben nem lenne keresztyén. Hitvallást vagy elkötelező teológiai kijelentést tenni azt jelenti – most nem a szavakkal játszom –, hogy valamin kitaróan csüngen, valamit igenelni és megőrizni, valamiben következetesen megmaradni.”

► Luther Márton:

A szolgálai akarat

(Jakabné Cszmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)

Félresiklott erkölcsiség

El nem mulasztható kötelességünk Ézsaiás e súlyos jajsavú próféciájára a mi nemzedékünk figyelmét is felhívni: „Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz, és akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség; azt állítják, hogy a keserű édes, és az édes keserű.” (Ézs 5,20)

Ézsaiás e próféciájában egy egész kor elevenedik meg, amelynek próféta. Júda királyságának szép őszi napjairól van szó. Hozzá még nem ért el a pusztulás. Biztonságban volt. Visszanyert elvesztett területeket. Virágzásnak, fellendülésnek örvendhetett.

De a fénynek megvolt az árnyéka is. Az ország végképp kivetkőzött régi, egészséges viszonyaiból. A törzsek előkelői fényűzésben és dőzsölésben töltötték napjaikat. Belekóstoltak a bőrségbe és a pompába, és étvágyuk ébredt még többre. A jólétében rothadó világba kiáltja bele Ézsaiás jajsavát. Korának éles képét adja. Azért kénytelen szólni, mert az elharapóztott romlásban Istennek a semmibevevését látja. Nézzük részletesen a prófécia pontjait!

„Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz...” A jónak és a rossznak fogalmait cserélődnek itt. A mélyebb baj azonban az, hogy a léleknek hamis az erkölcsi érzéke, és fordítva jelzi a jót és a rosszat. Ismerős jelensége ez a mi korunknak is. Csakugyan jó az, amit mindenki jónak tartott eddig, és feltétlenül rossz az, amit a múlt megbélyegzett? Nézzünk körül a mai világban!

Emberfeletti kéz szabta meg természetünket úgy, hogy az életünket valamilyen értelemben mindnyájan a jó és rossz sarkpontjai között kell, hogy éljünk. Valami felé fordítjuk arcunkat, és valaminek hátat fordítunk. Egyes emberek végzetesen zuhannak a sötétség karjaiba, amikor a fény felé kellene szárnyalniuk, amelyek számára teremtettek.

„Jaj azoknak, akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség.” Ezzel azt mondja a próféta: ahol az egyik ember világosságot lát, ott a másik ember nem lát

hat sötétséget. Aki a világosságot nem látja világosságnak, és a sötétséget nem látja sötétségnek, az vagy vak, vagy nem használja a szemét! Ha a világosság ragyogja be a földet, nincs szüksége hírnökökre. Nem lehet kétségbe vonni. És ha a sötétség vette át az uralmat, neki sem kell más bizonyosság, mint önmaga.

És amikor az ember leragadt szemei megnyílnak, Isten hívogató fénye ragyog feléje, és felsötétlik mögötte a bűn mélysége. Bizonyossággal szól hozzá a kijelentés: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12) Nincs többé kétsége afelől, hogy jó csak az lehet, amit ő parancsol, és rossz minden, ami nem egyezik övével. Az mit sem változtat ezen, hogy az emberek elismerik-e vagy sem ezt az isteni akaratot.

Álljunk megdöbben lélekkel a harmadik próféciánál: „Jaj azoknak, akik azt állítják, hogy a keserű édes, és az édes keserű.” Az emberi élet tragikus lehetőségei sötétlenek fel itt előttünk. Minden emberbe bele van szerkesztve az iránytű, a lelkiismeret. De lehetséges, hogy meg van hamisítva. Mi lehet az ilyen emberi élet sorsa?

Pál apostol beszél az olyan emberekről, akiknek a „végük kárhozata, a hasuk az isteniük, és azzal dicsekszenek, ami a gyalázatuk, mert földi dolgokkal törődnek?” (Fil 3,19) Amitől szabadulniuk kellene, az után futnak. Amit szégyellniük kellene, abban

látják életük büszke fölényét. Ami nyomorultul kicsinyes és hitvány, azt magasztalják fel. Amikor Krisztus áll eléjük, elmenekülnek előle, mintha ellenségük volna. Amikor a sátán hívja őket, megbabonázva tántorognak utána, mint egyetlen vélt jótévőjük után.

A veszedelem, amelybe erkölcsi félresiklásukkal rohannak az emberek, nem magánügyük, hanem az egész nemzetnek veszedelme. Ezért jaj és sokszorosan jaj nekik!

A nemzet vonatán a leendő értelmiségi vezetők lesznek a mozdonyvezetők. Óriási baj, ha a szemafor zöld jelzését vörösnek látják, és miattuk vesztegel az egész nemzet, ahelyett hogy továbbbrogna a boldogulás felé, vagy ha a vörös jelzést zöldnek nézik, és belerohanunk a katasztrófába, magunkkal rántva az utánunk jövők életét is!

Borzalmas jövőt sejtet, ha ebben a zavaros, irányt vesztett, önmagát kereső korban visszajára fordult erkölcsi ítélettel hagyják el a fiatalok az egyetemek, főiskolák padjait!

Áldott legyen Isten minden diáklékért, amelynek java az örök jó lett. Ő ma is diadalra viszi, minden félresiklásunk keresztlél, üdvünk! Imádkozunk magyar népünkért, ifjúságunkért, hogy a jövő nemzedéke a tőle kapott lelki látással tudja szolgálni nemzetét! Csak így lesz Isten által vezérelt, világos, tiszta jövője népünknek.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

HETI ÚTRAVALÓ

„Kegelemből van üdvösségetek hit általa, és ez nem töletek van: Isten ajándéka.” (Ef 2,8)

Szentháromság ünnepe után az 5. héten az Útmutató reggeli s heti igéiben

Isten tanúságtételre hívja gyermekeit. Mennybemenetele előtt adta a hű és igaz tanú ezt a megbízást: „...erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek...” (ApCsel 1,8) De miért van szükség a személyes biznyságtételre? Mert az Úr „Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és az igazság ismeretére eljusson” (1Tim 2,4; LK). Az Úr Jézusban eljött az üdvösség a világba. Pál a megigazulást összefoglalásá közli heti igékben; de hozzáfűzi: „nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék” (Ef 2,9). „Mert nap és pajzs az Úristen, kegyelmet és dicsőséget ad az Úr. Seregeknek Ura, boldog, aki benned bíz.” (GyLK 726,12–13) Péter – engedelmeskedve Jézus szavának – mégis kivette hálóját. S a csodálatos halfogás után „leborult Jézus lába elé, és így szólt: Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram! (...) Jézus akkor így szólt Simonhoz: Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” (Lk 5,8,10) Pál így tanúskodik a keresztes igéjéről: „...tetszett Istennek, hogy az igehirdetés boldonsága által üdvözítse a hívőket. (...) Mi a megfeszített Krisztust hirdettük, aki... az elhívottaknak... az Isten ereje és az Isten bölcsessége.” (1Kor 1,21.23–24) Földi szolgálata kezdetén Jézus, miután Istenhez imádkozott, „amikor megvirradt, odahívta tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak is nevezett” (Lk 6,13). Azután tanította és gyógyította az öt követő sokaságot. Isten másodszor beszélt Jákóbbal Bételben, Isten házában, s megáldotta őt. Ezt mondta neki: „Izráel lesz a neved. (...) Én vagyok a Mindenható Isten! (...) Neked adom azt a földet, amelyet Ábrahámnak és Izsáknak adtam...” (1Móz 35,10.11.12) Íme, Ezékiel próféta missziója: „Emberfia, elküldelek téged Izráel fiaihoz, a lázadó néphez... Hirdesd nekik az én igéimet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek velem; hiszen engedetlen nép ez!” (Ez 2,3.7) Az ősegyházban vita folyt a pogánykeresztyének körülmetéléséről. A jeruzsálemi apostoli gyűlésen Péter kijelentette: „Isten... bizonyosságot tett mellettük, amikor éppen úgy megadta nekik is a Szentleket, ahogyan nekünk... abban hiszünk, hogy az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (ApCsel 15,8.11) Elfogatása előtt így intette Jézus Pétert s a többieket: „...a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érte, hogy el ne fogyatkozzék a hited; azért, ha majd megtérsz, erősítsd a testvéreidet!” (Lk 22,31–32) Így vall Pál: „...engem is megragadott Krisztus Jézus. (...) egyet tesztek...: ami előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé Isten mennyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért.” (Fil 3,12.14) Dr. Luther ez ige kapcsán kijelenti: „Az újjászületett hívő egész élete abból áll, hogy sóvárogja s esdekli: mindhalálig, napról napra lehessen megigazult, soha meg ne állapodjék!” Valljuk: egyedül Krisztusért, kegelemből, hit által igazulunk meg. „Elfogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk. / Kegelem, hogy veled járó tanítványok lehetünk.” (EÉ 475,1)

■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Szirti sas

Hatalmas ragadozó. Az öreg madarak barnák, csőrük felett a viaszhártya és az ujjak sárgák. A fiatalok szárnyában fehér folt van, faroktollaik tövi része is fehér. Ezek a fent kerengő madáron látszanak jól.

Öregkori színezetüket vedlések során ötévesen nyerik el, ekkor válnak ivaréretté.

Hazánkban csak a Zemplénben költ néhány pár, de ha születekkel az osztrák Alpokban jártok, megfigyelhetitek a hegyek felett keringő szirti sasokat.

A költőhely közelében lehet halani az egerészölyv „hié” kiáltására emlékeztető, de annál érdekesebb,

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

valamint ugató „hje-hje-hje” hangjaikat.

A párok egész évben a költőhely közelében maradnak, a fiatalok kóborolnak, és a Hortobágyra is eljutnak. A hím és a tojó nászrepülését már a tél folyamán meg lehet figyelni, ekkor tatarozzák nagy gallyfészkeiket is.

Az Alpokban meredek sziklafalak megközelíthetetlen párkányain, a Zemplénben fákon építik otthonukat. Miután fészkeiket évente tatarozzák, azok idővel hatalmasra növekedhetnek. Egy svájci sziklafészkek például három méter magas volt.

A fészek belsejét friss zöld lombos ágakkal vagy fenyőgallyakkal bélelik. A revírben – az általuk kizárólagosan használt, védett területen – rendszerint egy, néha több úgynevezett váltófészkek is van.

A többnyire márciusban lerakott két tojás (de lehet egy vagy három is) a tojó egyedül kotlik, párja hordja az élelmet a számára. Amikor a fiókák már nagyobbak, mindkét szülő etet.

A szirti sas tápláléka élőhelye szerint változó. Az Alpokban mormotákra vadászik, de nyulat, fajtájakat és

más madarat is fog. A Zemplénben költők egyebek mellett hörcsögöt, nyulat, varjakat zsákmányolnak.

Az Alpokban láttam egyszer, amint egy szirti sas a hegycsúcson átbukva, egész alacsonyan repülve próbált egy mormotát elkapni. Majdnem sikerült neki, de az utolsó pillanatban az be tudott szaladni az üregébe. Csak tíz perc múlva kukucsált ki és bújt elő újra; nagyon megijedt szegény.

A szirti sas rámenős, kemény vadász. Közép-ázsiai solymászok farkast is fogatnak vele.

Hazánkban védett, természetvédelmi értéke ötszáz ezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy szirti sas?
2. Milyen színűek a tojások?
3. Meddig maradnak a fészkekben a fiókák?

1. A hím körülbelül 3600 gramm, a tojó súlyja 4500 gramm körül van.
2. Piszkosfehér alapon agyagsárga és barna foltokkal tarkáltak.
3. 10-11 hetesen repülnek ki.

Albert és Pongrác lovag kalandjai

► Mostani hatrészes sorozatunkban ismét Albert és Pongrác lovagnak segíthettek. Szakáll király vitézeinek ez alkalommal olyan bibliai rejtvényeket kell megoldaniuk, amelyekben bárányokról is szó esik. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, a sorozat végén, szeptember 1-jéig küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

GYERMEKVÁR

3.

A két lovag a vár pánccsalmában az előző napi lovagi tornán használt pánccsalmát tette vissza a helyére.

– Valljuk be, ebben a hőségben nem volt könnyű dolgunk a nehéz pánccsalmával! – mondta Pongrác. – Tegnap a nagy melegben leginkább egy könnyű sarura vágytam volna.

Albert lovag sűrűn bólogatott.

– Igazad van, nemes barátom. Miután elpakoltunk, menjünk a jó hűvös könyvtárszobába, és pihenésképpen oldjuk meg a harmadik feladatot!

Így is tettek. Bajusz király juhásztorának következő rejtvénye Mózeshez kapcsolódott.

– Felolvasod a történetet? – kérdezte Pongrác.

– Mózes Egyiptomból való elmenekülése után Midján földjén telepedett le. Megnősült, és apósának a juhait legeltette. Sok év telt el így. Közben a zsidók az egyiptomi rabszolgaságban nagyon szenvedtek. Az Isten ki akarta őket szabadítani a fogságból, és erre a feladatra Mózes választotta ki. Igen különleges módon adta ezt tudtára. Egy nap, amikor Mózes a Hóreb hegyénél legeltette az állatokat, megjelent neki az Úr egy égő csipkebokorban. Csodának volt ott tanúja Mózes, mert bár a bokor lángokban állt, mégsem égett el. Sosem látott még ilyet, ezért közelebb ment. Akkor hangot hallott a csipkebokor közepéből – az Isten szólt hozzá, aki megparancsolta neki, hogy menjen vissza Egyiptomba, és mondja meg a fáraónak, hogy az Úr segítségével kivetzi Izráel népét onnan.

A történethez kapcsolódó feladat pedig az, hogy meg kell fejtenünk a titkosírást. Az Úr első mondata válik olvashatóvá, amelyet Mózesnek az égő csipkebokorból mondott.

							,	
				,				

A	Á	D	E	F	H	L	M
N	O	Ö	R	S	SZ	T	U

RAJZOK: JENES KATALIN

Szubjektív jegyzetek a Krisztus-hívők egységéről

Néhány hete lélekemelő előadás hallgatója lehettem, amelyet *D. dr. Harmati Béla* tartott a kővágóörsi (Balaton-felvidék) evangélikus templomban. A nyugalmazott evangélikus püspök a magyar protestantizmus történetéről, az ahhoz köthető jeles személyiségekről, a hitgyakorlásért, a szabadságért is erőpróbákat vállalókról, valamint a Krisztus-hívők egységéről, a testvéri szeretet fontosságáról beszélt hallgatóságának.

Elsőként azon ősi falakról szólt, amelyek közt helyet foglaltunk. A kivételes panorámát nyújtó kővágóörsi templomdombon álló, hófehér műemlék templomot 1264-ben építették. A reformáció idején került az evangélikusok használatába. Az ellenreformáció idején aztán e templom közvetlen bejárata elé, a küszöbtől szó szerint pár méterre húzták fel a katolikus templomot, hogy a lutheránusokét még véletlenül se lássa senki. A helyiek ezért is nevezik máig „dactemplomnak” az eltakarásul szolgáló katolikust.

Kétszáznegyven-egynéhány éve – amint a püspök kiemelte – elképzelhetetlen lett volna, hogy a különböző felekezetekhez tartozók együtt üljének a padokorokban. Ami azonban régen elképzelhetetlen volt, az ma már teljesen természetes. Vegyük például az esketést: ha a két fél két különböző keresztény felekezethez tartozik, az esküvőt akár itt, akár ott megtarthatják, és arra is van lehetőség, hogy az egyik egyház lelkészét a másik egyház templomában bevonják a szertartásba.

Mint vidéki család sarjának sokszor mesélték faluhelyi idősök, hogy egykor milyen akadályokba ütközött a „vegyes” esküvő. Például a különféle felekezetű hozzátartozók egyik felének a templomon kívül kellett megvárnia a szertartás végét, s csak odakint köszönheték az összeadott párt.

Bizony a világ sokat változott. Élnek a felekezeti világszövetségek, az Egyházak Világtanácsa, s ma már természetes, hogy van ökumenikus imahét is.

Apai felmenőim a századok folyamán mind egy szál év evangélikusnak kereszteltettek, igaz, volt egy oldal-

ág, amely reformátusnak is. Mindezekből természetesen annak kellett volna következnie, hogy én vagy evangélikus, vagy református legyek. Hát, nem így esett, katolikusnak kereszteltek. Különböző felekezetű szülők gyermekeként láttam meg a napvilágot; mesélték, hogy keresztelésem előtt milyen nagy vita kerekedett édesanyám és édesapám hozzátartozói között, hogy milyen felekezetű legyen a gyermek, s kik legyenek a keresztszülők. Végül a „konok” protestáns apai ág engedett a „szegény” katolikus anyai ágnak. Aztán később meg más felfogású családi barátok, ismerősök felől akadtak „lesajnáló” megjegyzések, amikor az iskolaválasztáskor szüleim egyházi intézménybe írtattak.

A rendszerváltoztatás hajnalán, amikor még szinte mindenki állami iskolában taníttatta gyermekét, a mi családunk baráti-ismerősi környezetében sem értették meg sajnos mindezt. (De vannak, akik mindmáig is értetlenkednek...) Én máig hálas vagyok azért, hogy egyházi iskolát végezhettem; amire ott megtanítottak, azok az értékek, ajándékok, amelyeket ott kaptam, gyakorlatilag máig táplálnak.

Tagadhatatlanul volt azonban egy időszakom – főként középiskolásként, „helykeresőként” –, amikor igen erősen megintogtam, dacoltam, vívódtam, szorongtam, s tévelygéseimre, felmerülő kérdéseimre nem éppen katolikus oldalon kerestem és kaptam válaszokat. Aztán az ember érik, egyre többet gondolkodik, illetve elgondolkodik dolgokon, a „miértéken”, sok hatás éri az élet megpróbáltatásai közepette – de olyan, hogy hipp-hopp, itt és most „jó keresztény” lettem, itt és most megtaláltam a „kifürkészhetlent”, ilyen nincs. Ez egy hosszú, folyamatos út; az ember élete végéig érik, igyekszik, keres-kutat...

A közelmúltban a televízióban láttam egy portréfilmet *Pröhle Gergely*ről, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelőjéről, amelyben maga is „különleges családi modelljükről” vallott. Arról, hogy az ő családjukban – katolikus felesége révén – milyen szépen éltek meg

mindig is a felekezetköziséget, az úrvacsorát, a szentáldozást, melyek számukra egyenrangúak.

Mindezeket hallgatva jómagam is arra gondoltam, hogy az én életemben, a mi családi életünkben is milyen szépen ment mindez (még ha néha akadtak is olyanok, akik rossz szemmel néztek). Az ember elvégre édesapai, édesanyai családja révén megismerte a különböző közösségeket, szokásokat,

A SZERZŐ FELVÉTELE

hagyományokat. S még ha „más evezőpadhoz” van is kötve, önkéntelenül megdobb a szíve, ha átlépi annak a kis lutheránus templomnak a küszöbét, ahol őseit évszázadokon át kereszteltek, s végigsimítja kezével azokat a padokat, melyekből nagyatyái, nagyanyái imái szálltak. Megdobb az ember szíve, ha saját egykori – katolikus – iskolája folyosóján, s megdobb, ha szülőhelye református kollégiumának folyosóján halad, ahol régen családja másik ágának kálvinista lelkészei, tanárai koptatták a köveket.

Mindezen kötődések megértésére, megbecsülésére, összhangra készítetik az embert. Ahogy *Pál apostol* is utalt erre (Ef 3,18): „...képesek legyetek felfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység...”

Úgy hiszem, ma különösen fontos ez. Ezen ökumenikus szellemiségről szólt a hallgatóságunk ott a kővágóörsi templomban maga Harmati püspök is, aki egykoron a Lutheránus Vi-

lágyszövetség fontos tisztviselőjeként gyakorta megfordult például Rómában is, hogy segítse, erősítse a Krisztus-hívők egységét.

„Minden embert, aki csak találkozik velem, úgy fogadok, mint akit te küldtél hozzám. Ő a testvért lássa bennem, az én szavaimból és tetteimből pedig a krisztusi szeretet sugározni kezd reá. (...) Tisztelni kell mindenekelőtt az emberek szabadságát,

Isten maga is ezt teszi” – ezeket az az ember vallotta, aki több mint ötvenöt esztendővel ezelőtt „ki merete tárni az ablakot”, s „friss levegőt” beengedve kezdte el egyháza reformját, a keresztény párbeszéd keresését, a nyitást a világ felé. E történelmi személyiségnek – akit *XXIII. János* pápának hívtak – szellemisége vitathatatlanul mindmáig hat.

Éreztem ezt tavaly, amikor életemben először édesapámmal Rómában járva fejet hajthattam nyugvóhelyénél, majd személyesen találkozhatam és beszélgethettem *Ferenc* pápával is, aki éppen mostanában – *Husz János* mártírhalálának hatszázadik évfordulója kapcsán – a Csehszlovák Huszita Egyház és a Cseh Testvérek Evangélikus Egyháza küldöttségét fogadva beszélt a II. vatikáni zsinat nyomán megsokszorozódott egységstörékvésekről, megállapítva, hogy a keresztények szeretetközössége minden bizonnyal hitelesebbé teszi az új evangélizálást, s együtt azért

fohászkozva Istenhez, hogy „adja meg mindnyájunknak a kegyelmet, hogy bűnösnek ismerjük el magunkat, és meg tudjunk bocsátani egymásnak”.

Elgondolkodtatónak tartottam, hogy római, vatikáni tartózkodásom alatt mindvégig zsebemben volt az evangélikus *Útmutató* – amelyet évek óta egy evangélikus lelkész házaspárnak köszönhetően természetes módon, rendszeresen „hasznosítottok” –, s mindeközben a katolikus egyházfőt arról a koncentrációs táborban megölt Domonkos-rendi szerzetesről hallgathattam, aki Dachauban az erkölcsi és lelki erőt egy olyan *Biblia* olvasásából merítette, amelyet pont egy evangélikus tiszteletestől kapott. *Giuseppe Girotti*, ezt a nyitott szellemű papot – akit már boldoggá avattak – azért tartóztatták le, s azért oltották ki életét mérgeinjekcióval, mert ártatlan „idősebb fivéreit”, zsidó embereket próbált segíteni, menekíteni.

Egy dél-afrikai ima sorai cikáznak a fejemben: „Úr Jézus Krisztus, aki zsidó anyától született, de igazán örültél a szíriai asszony és a római százados hitének is; aki a téged kereső görögöket szívélyesen fogadta, és engedted, hogy egy afrikai vigye keresztet – segíts arra bennünket, hogy minden fajú embert örökös társainkként országodba segítsünk! Ámen.”

E példák figyelmeztetnek. Figyelmeztetnek arra a kötelességre, hogy ébernek kell lenni a különféle, manapság is egyre jobban tapasztalható szélsőséges felfogásokkal szemben, hogy mennyire fontos kell, hogy legyen a közös fellépés a társadalmi igazságtalanságok ellen és a békeesség érdekében. Emberek vagyunk. Őriási felelősség!

Talán a hetven esztendeje távozott *Dietrich Bonhoeffer*, a mártír német evangélikus lelkész-teológus is válaszhoz segíthet „kilétünk” kérdésére: „Az vagyok valóban, aminek mondanak? Vagy csak az, aminek magamat ismerem? (...) Ki vagyok én? Ez vagy az? Hol ez, hol amaz? (...) Bárki vagyok, Te tudod, ismered: Tiéd vagyok én, Istenem!”

■ KERESZÉNYI ZOLTÁN

KIRÁNDULÓ GYÜLEKEZETEK FIGYELMÉBE!

Vadászutatások nyomában a hatvani Grassalkovich-kastélyban

A *Grassalkovichok* gödöllői rezidenciája a hazai kastélyépítészet egyik ikonikus emléke, tekintsük akár architektúráját, akár egykori királyi lakosztályi státusát, pusztulását, majd folyamatos megújulását. A gödöllői palotának van egy ikertestvére is: a hatvani Grassalkovich-kastély. 1754 és 1757 között ugyancsak *I. Grassalkovich Antal* építtette. Már megjelenésében tetten érhető a hasonlóság (nézzük csak meg toronysisakjukat!), és a történelem viharai ha-

sonló módon sújtották, lassú ébredése, funkcióváltása is hasonló forgatókönyv szerint zajlik.

Az épület uniós forrással és hazai társfinanszírozással lehetőségessé vált megújulását és 2014-es átadását követően a Magyar Természettudományi Múzeum tagintézményeként nyitotta meg kapuit mint Széchenyi Zsigmond Kárpát-medencei Magyar Vadászati Múzeum.

A vadászat, a vadászszenvetély egyidős az emberiséggel. Napjainkban

számtalan negatív vonatkozás tapad hozzá, a vadgazdálkodásban, a vadállomány kordában tartásában betöltött szerepe ugyanakkor alig ismert. A múzeum izgalmas kiállítási anyagával, korszerű interaktív eszközeivel, gyerek- és családbarát irányultságával rendet tesz látogatóinak fejében, népszerű módon ismereteket terjesztve. Mindehhez az épület méltóságát hangsúlyozva és 21. századi belsőépítészeti megoldásaival járul hozzá.

A természettudományokon belül a földtan iránt elkötelezettek érdeklődésére is számot tarthat a kiállítási tér. Manapság szintén kevesen tudják, hogy a múlt század közepéig a távoli földrészek magyar vadászatúzóinak feljegyzései és remekbe szabott úti beszámolóit az állatvilágra vonatkozó, biológiai tárgyú ismeretterjesztés mellett az új földrajzi ismeretek egyik legfontosabb forrását jelentették.

A Nemzeti Könyvtár – amelyet ma Országos Széchenyi Könyvtár néven ismerünk – 1802-ben megalapító gróf *Széchenyi Ferenc* unokája, *Széchenyi Zsigmond* (1898–1967) volt az egyik legjelesebb vadászatúzó. Az indiai kalandjáról írt *Náhar* kivá-

A SZERZŐ FELVÉTELE

ló, népszerű olvasmány; az alaszakai vadászatáról szóló kötet csakúgy számos kiadást ért meg. A békebeli Afrika-érezést több műve is megőrizte; például a *Hengergő* homokának a sivatagi expedíciónak a krónikája, melyet *Horthy Miklós* kormányzó öccsével, *Horthy Jenő*vel és *Almásy László*val teljesített.

Hatvanban nemcsak a múzeum elnevezése emlékeztet a kiváló vadászíróra, hanem bronz mellszobra is az épület előterében, valamint

emlékszobájában eredeti bútorai, tárgyai, feljegyzései állítanak méltó emléket munkásságának.

A Széchenyi Zsigmond Kárpát-medencei Magyar Vadászati Múzeum hétfő kivételével mindennap 10 és 18 óra között látogatható Hatvan izlésesen felújított városközpontjában, a Kossuth Lajos tér 24. szám alatt. Bővebb információ az intézmény honlapján (vasaszatimuzeum.hu) érhető el.

■ REZSABEK NÁNDOR

Prónay Dezső emlékezete

Prónay (III.) Gábor evangélikus egyházi egyetemes felügyelő és Podmaniczky Sarolta fia, Prónay Dezső 1848. október 22-én Pesten született. Elemi és középiskolai tanulmányait a szülői háznál, a jogot Pozsonyban, Pesten, Bécsben és Lipcsében végezte. Jogi doktorátust Pesten kapott 1871-ben. Még abban az évben – huszonhárom éves korában – a fejér-komáromi egyházmegye felügyelőjeként kezdte meg lendületes egyházi pályafutását.

1874-ben a dunántúli egyházkerület megválasztotta felügyelőjének. Radvánszky Antal halála után, 1883-ban mint egyetemes (mai szóhasználatlaltal országos) felügyelő lett egyházunk nem lelkesi vezetője. Ezeknek az éveknek, évtizedeknek egyházi, egyházközi, egyházpolitikai és politikai eseményei nem kevés körültekintést, bölcsességet és józanságot igényeltek. És ő nem okozott csalódást!

Az 1896. évi egyetemes gyűlést lelkes, hazafias beszéddel nyitotta meg a millennium jegyében. Társelnöke volt az 1913–1916. évi budapesti zsinatnak. Választmányi tagja volt a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak, egyházunknak pedig lelkieken, anyagiakban egyaránt hűséges építője. Egyházvezetői szolgálatáról 1917-ben mondott le.

■ DR. BARCZA BÉLA

Politikusként is számottevő munkát végzett. Többször vállalt képviselői megbízatást, középpárti, ezután pedig párton kívüli, ellenzéki programmal. Tagja volt a főrendiháznak, majd rövid időre felsőházi tag lett. A közéleti szerepléstől visszavonult ugyan, de haláláig részt vett Pest vármegye közgyűléseinek munkájában. Tevékenységének elismeréséül 1917-ben a debreceni tudományegyetem díszdoktora lett, majd 1928-ban a budapesti tudományegyetem jogi karán, 1929-ben pedig a pécsi tudományegyetem soproni evangélikus teológiai karán tüntették ki díszdoktori oklevéllel. Acsán hunyt el 1940. április 7-én.

Tiszteletet és elismerést érdemelnek azok a tekintélyes főúri, főnemesi és nemesi családok, amelyeknek tagjai „családi hagyományként” vitték tovább az egyházhűséget úgy, hogy nemcsak egyházunkban, hanem az ország életében is jelentős szolgálatokat végeztek. Építő, hitükből fakadó, Isten mértéke alatt is megálló tetteikért legyünk hálásak! Isten rajtuk keresztül is megtartotta egyházunkat a viharos időkben. E családok közé tartozik a Prónayaké is, amely egy évszázadon belül három egyetemes felügyelőt adott egyházunknak.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség

A Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközséget 1722-ben alapította *Szeniczey Bárány György*. Nyolc nyugat-dunántúli magyar evangélikus családdal érkezett a török után elnéptelenedett területre, a Sárköz és a Sió mellékre. Hamar megerősödtek, azonnal kisártemplomot építettek, megvetették lábukat ezen a földön. Ötven év múltán már olyan sokan voltak, hogy a kisártemplom helyére 1775-ben – *Mária Terézia* külön engedélyével, a türelmi rendeletet megelőzően – felépítették a ma is álló hatalmas kőtemplomot.

Ekkor már *Nagy István* volt a lelkes, aki később püspöki tiszteletet is betöltött sárszentlőrinci székhellyel. Ő alapította 1806-ban az egyházmegyei algimnáziumot, ahol *Petőfi* is tanult két tanévét. Az algimnázium 1870-ig működött Sárszentlőrincen, ekkor Bonyhádra helyezték át. Nagy Istvánt *Balassa János*, az Európa-hírű sebészprofesszor édesapja követte, majd 1876-tól 1911-ig *Sántha Károly* neves énekköltő, költő pap vezette a gyülekezetet. Ez évben ünnepeljük születésének százhetvenötödik évfordulóját.

Kiemelkedő lelkesége, meghatározó személyisége volt még gyülekeze-

tünknek *Csepregi Béla*, aki harminckét éven át, 1985-ig szolgált Sárszentlőrincen.

Sok mindent elmondhatnánk még a gyülekezet múltjáról, neves személyiségeiről, de fordítsuk most figyelmünket inkább a jelenre. A második világháború után a mezőgazdasági jellegű településen a földet elvették, a lakosság nagy részét kulláknak minősítették. Ezért a fiatalok a városba költöztek, megkezdődött a lakosság elöregedése. Mára a község lakóinak száma kevesebb mint felére fogyott, a lakosság kicserélő-

dött. Ezeknek a változásoknak a következtében a gyülekezet is megötlenedett.

Az 1960-as években a közeli Sasos nevű cigánytelepről a faluba, az üres házakba telepítették a cigányokat. Ma a falu lakóinak egyharmada közülük kerül ki. A cigányság szervezeti része a községnek, a falu életének. A gyülekezetet, annak lelki kincseit már a helyi cigányok is magukénak érzik, testvéri közösségben élünk együtt a gyülekezetben cigányok és nem cigányok. Ez az örömteli változás hosszú, célzott hívogató munka következménye.

Istentiszteleteinken találkozunk a múlt és a jelen. Gyakran énekelünk *Sántha Károly* és más énekszerzők veretes énekeiből, de felhangzanak a cigány bibliakör gitárral kísért kedves énekei is.

Július 12-ei istentiszteletünkön az igehirdetést *Karl Jánosné Csepregi Erzsébet*, az egyházközség lelkes vezetője, de megszólal *Bakay Péter*, egyházunk országos cigánymissziói referense is, aki áldott eszköze az Úristennek abban, hogy a cigány testvérek a gyülekezetben otthonra találjanak.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Július 12-én, a Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a sárszentlőrinci evangélikus templomból. Igét hirdet *Karl Jánosné Csepregi Erzsébet* lelkes.

Istentiszteleti rend • 2015. július 5.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 5,1–11., 1Pt 3,8–15(16–17). Textus: 1Móz 12,1–4a. Énekek: 467, 284.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Vilmos Andrea; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 10. (úrv.) Herczog Csaba; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 12. (úrv.) Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/A** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Vilmos Andrea; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Brebovszky Péter; **Zuglói, XIV., Lócsi út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. D. Keveházi László; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Krámer György.

Istentiszteletek a Balatonnál

Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25. du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonfűzfő, József A. u. (református templom)** du. fél 3.; **Balatonkenese, Táncsics M. u. 13. (református templom)** du. 2.; **Balatonlelle, Ady E. u. 4. (református imaház)** du. 2.; **Balatonszárszó, Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia Központ, Jókai u. 41.** de. 9.; **Balatonszeped, Árpád u. 2.** de. 9.; **Felsődörgicse, Fő u. 11.** de. 11.; **Fonyód, József A. u. 21. (protestáns templom)** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalu u. 2.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümege, Széchenyi tér 1.** de. fél 9.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zamárdi, Aradi u. du. 4.**; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: Balla Mária

Megjelent a Keresztyén Igazság

Pünkösöd örömhíre szólal meg a folyóirat első lapjain *Fehér Károly* tolmácsolásában, aki hirdeti, hogy a Szentlélek Krisztussal ajándékoz meg, s ad reményt, távlatot az embernek.

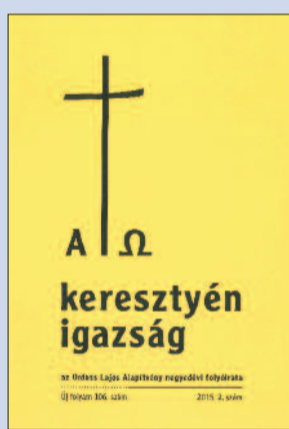
A *Tanulmányok* rovat rendkívül gazdag anyagot kínál az olvasóknak. Közli *Ittész János* előadását, amelyet a felügyelők országos konferenciáján mondott el; *Bencez András Gyóni Gézáról* szóló gondolata-

it, melyek a költő székesfehérvári szobránál hangzottak el; végül *Isó Gergely Ordass* minneapolis-i újtjáról írt tanulmányának harmadik részét.

A folyóirat végén *Fabiny Tibort* köszöntik hatvanadik születésnapja alkalmából egykori teológiai hallgatók és a presbiterképzésen részt vevő tanítványa segítségével.

Legyen sok örömük az olvasóknak folyóiratunk olvasásában!

■ ISÓ DOROTTYA

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhon vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

A nyelvtanulás iránya

Vannak bizonyos problémák, amelyeket vagy megoldunk, vagy egyszerűen csak hagyjuk, hogy a technológia fejlődése megoldja őket. A számítógépes nyelvészet fejlődése annyira gyors, hogy akár hátra is dőlhetnénk: mire megtanulnánk egy új idegen nyelvet, addigra a fordítógépek annyit lépnek előre, hogy nyugodtan hallgathatjuk bármilyen más nemzet tagját az anyanyelvén beszélni, egy kis kutyú a zsebünkben azonnal szinkrontolmácsolja nekünk. Persze az „ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy” közmondás igaza kijelöli a másik – sokkal természetesebbnek tűnő – irányt: igenis hasznos rászanni az időt és energiát, hogy megtanuljunk egy-egy új nyelvet.

Nem véletlen, hogy ma már az egyetemi diploma feltétele, hogy a hallgató legalább egy idegen nyelvből sikeres nyelvvizsgát tegyen. Ugyanakkor a statisztikai adatok azt mutatják: ez egyáltalán nem könnyű feladat, ugyanis ma Magyarországon ötvenzettel több diplomás lenne, ha ez a szabály nem létezne.

Az idegen nyelv megtanulása a diákok egyik fő mumusa, éppen ezért kiváló terep arra, hogy informatikai eszközökkel segítsük. A *Duolingo* (<https://hu.duolingo.com/>) nevű alkalmazás játékot visz a tanulásba. Fejlesztői nem kisebb célt tűztek ki maguk elé, mint hogy egyedül és önállóan is élmény legyen egy új nyelv elsajátítása. A rendszert fejlesztő csapatnak külön részlege van, amely a mesterséges intelligenciával foglalkozik, és a felhasználói viselkedést

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

elemzi. Mindezt azért, hogy a tanulók reakciói alapján a tananyagot az igényeikhez igazítsák – azaz a program folyamatosan tanulva egyre inkább úgy viselkedik, mint egy magántanár, aki csak egy adott diákot tanít.

Márpedig azt is a statisztikai adatokból lehet tudni, hogy egy közepes képességű diák, akivel magántanár foglalkozik, jobb eredményt ér el, mint a húszfős csoportokban tanuló emberek kilencvennyolc százaléka. A cég által készített tanulmány szerint az átlagfelhasználó harmincnégy óra alatt sajátítja el az a tananyagot, amelyet egyébként főiskolán egy teljes féléven át oktatnak.

Nem csoda, hogy a *Duolingo*nak Magyarországon is kialakult már a rajongótábora: nálunk eddig több mint hatszázhuszezeren regisztráltak a rendszerbe, világszerte pedig több mint százmillióan használják. A nagy számokat pedig még egy dolog magyarázza: a rendszer ingyenes, és fejlesztői nem is akarják soha fizetősé tenni. Ennek ellenére a cég előtt annyira fényes jövőt látnak, hogy a Google Capital – a Google korábbi befektetőiből álló csoport – nemrég negyvenmillió dollárt fektetett a *Duolingo*t fejlesztő cégbe.

Az interneten természetesen nemcsak a hagyományos oktatási

módszereknek megfelelő tananyagokat és eszközöket lehet megtalálni, hanem vagány alternatív tanulási szemléletekbe is bele lehet botlani. Többek között *Tim Ferris*, a *Beszédes, 4 órás munkahét* című könyv szerzője is jó szívvel ajánlja *Benny*, az ír poliglott oldalát, aki saját módszert fejlesztett ki arra, hogy minél gyorsabban tanuljon meg egy új nyelvet. A *fluentin3month.com*, azaz „folyékonyan 3 hónap alatt” nevet viselő oldalán lehet feliratkozni a világotjáró ír fiatalember hírlevelére, amelyben szintén ingyenes útmutatást ad, miként is lehet ezt megvalósítani. Mivel ő most már eből él, így az oldalán a prémiumtermékeit is meg lehet vásárolni, hogy egészen biztosan elérhessük a kitűzött célt.

Úgy tartják – főleg mi, magyarok –, hogy a magyar az egyik legnehezebb nyelv a világon. *Benny Lewis* azonban eltöltött hazánkban is pár hónapot, és saját módszerét alkalmazva magyarul is megtanult annyira, hogy kedélyesen elbeszélgethessen a helyiekkel.

Persze ez a fajta nyelvhalmozás kiváló hobbi lehet, de a legtöbb hazánkfa számára valószínűleg elegendő, ha a *Duolingo*ba regisztrálva egymás után elvégzik a számukra feladott leckéket. A rendszer fejlesztői azt mondják, hogy nagyon könnyű rászokni az alkalmazás használatára, így könnyen lehet, hogy egy év múlva csak annyit mondunk: milyen jól is játszottunk, és lám, közben egy nyelvet is megtanultunk...

■ N. B.

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Hatvanadik házassági évforduló

A közelmúltban adott hálát az Úrnak házassága hatvan évéért *Varga György* nyugalmazott pápai evangélikus esperes és felesége, *Varga Györgyné Bárány Ágota* kántor.

„...elküldé azokat kettőnként...” – ez a bibliai igé (Lk 10,1; Károli-ford.) házasságkötésük pillanatától végigkíséri a házaspárt. Az elmúlt hat évtizedben mindvégig szeretetben, egyetértésben álltak egymás mellett – és természetesen Isten és egyháza szolgálatában.

Varga György lelkészé szentelése után segédlelkészként Pápán, *Bácsi Sándor* mellett kezdte meg szolgálatát; itt ismerte meg *Bárány László* evangélikus hitoktató csodaszép gimnazista lányát, a templomban kántorizáló *Bárány Ágotát*. Aztán Pápáról Bakonybánkra, majd Bakonyszombathelyre vitt az út. Ez utóbbi helyen fogadtak egymásnak örök hűséget, ekkor kapták útravalóul az említett igét is. Harminchárom esztendőn át vezették a bakonyszombathelyi gyülekezet lelki életét, s csak 1986-ban tértek vissza Páparra, ahol Varga Györgyöt az egyházmegye gyülekezeti esperesé is megválasztották.

A lelki élet irányításán túl a Varga házaspár mindig gondoskodott a közösség igazi összekovácsolásáról is. Karitatív kezdeményezéseik mellett kulturális témákban is megmozgatták közösségeiket: az énekkarszervezés, a külföldre kötetlen és hitéleti alkalmak mind-mind a gyülekezeti asszonyok, gyermekek épülését szolgálták. A lelkészfeleség még gitározni is megtanult, hogy az ifjúsági énekeket megszerettesse.

A bakonyi harminchárom esztendő után tizenkét éven át gondozták a pápai evangélikusokat, s rajtuk kívül számos szeretetteljes kapcsolat ápolására törekedtek s törekednek más felekezeti testvéreikkel is – a Krisztus-hívők egysége jegyében.

Nyugdíjba vonulásukat követően sem tétlenkedtek-tétlenkednek. Varga György még három évig helyettes lelkészként szolgált a nagyalacsony és a dabronyi gyülekezetben, illetve a szórványokban, aztán a lelkészcsere időszakában még közel egy esztendeig újra Pápán. Jóval túl a nyolcvanon sem pihennek, a nyugalmazott esperes ma is aktív lelkigondozói-betegápolatói tevékenységet folytat, bejár a kórházba, erősíti a beteget, a szenvedőket; felesége, Ági néni pedig mindmáig hűségesen segíti a kántori feladatokat szeretett közösségükben, valamint költőként saját verseivel is gyakran megörvendeztetni embertársait.

További életükre Isten áldását kérjük, jó erőt, egészséget kívánunk mindkettejüknek!

KERESZÉNYI ZOLTÁN (Pápa)

Taps tábor Bonyhád

► Tizenegyedik alkalommal rendezték meg... na ne, nem kezdődhet ilyen sablonosan egy – korántsem sablonos – táborról szóló beszámoló! Kezdjük újra: „Laci, legyen a tábor neve Taps tábor” – mondta nekem *Lázárné Skorka Katalin* lelkész a második napon. Találó és szellemes volt az ötlet, hiszen éppen ez jellemezte legjobban az immár tizenegyedik alkalommal Bonyhád – június 22–26. között – megrendezett konfirmandus- és ifjúsági tábor.

Honnan e név? Magától értetődik: a táborban újra és újra spontán módon felcsattanó tapsolásból! A taps az esti zenei szolgálatokból indult, ahol a *Doulos*, a *Large Room* és a *M.I.S.K.A.* zenekar tagjai muzsikával tettek bizottságot hitükről és az Isten szeretetéről.

A dalok közben és végén zúgott a taps, éppen egy olyan kamasz korosztálynak – tizenkét–tizenhét éveseknek – köszönhetően, akik sokszor zárkóztak, zavarban vannak, nehezen nyílnak meg mások előtt. Aztán a taps átterjedt más alkalmakra is, egy-egy szép gól, jól sikerült beszélgetés, izgalmas számháború után is lehetett tapsolást hallani.

Az együttléti kezdetén még nagyon idegennek tűnt minden és mindenki, hiszen tizennégy gyülekezetből hetven fiatal jött el, akik alig ismerték egymást. Aztán lassan-lassan leomlottak a falak, épültek a kapcsolatok, a barátságok, s a fiatalok egyre többet hallottak Isten csodálatos munkájáról.

Isten munkája és szeretete sokféleképpen jött közel a táborozókhoz: *Melissa Karges* amerikai misszionárius-tanár mellett *Bakay Péter*, egyházunk cigánymissziói referense beszélt az életéről és romák között végzett szolgálatáról.

Isten jelenlétét élték át a tábor résztvevői a zenében is: *Füke Szabolcs*

evangélikus lelkész és *Szemerei Benjamin* teológushallgató vezetésével szólt az ének, s közben a kenyér helyett a hangszerek szaporodtak meg. Egyre több fuvola, gitár, szaxofon került elő a fiataloktól, s a záró istentiszteleten már tizenegy fős csapat dicsőítette zenével az Istent.

Szólt a taps a – *Kamráth Tamás* és *Deák Dániel* által szervezett – rengeteg játék és sportesemény közben is. (Különösen zúgott a taps a záró este éjjelén megrendezett vezetők-fiatalok focimeccs alatt.)

Beszédesek voltak a taps közbeni csendes órák is, a meghitt egyéni vagy csoportos beszélgetések vagy a záró istentisztelet szépsége és méltósága *Aradi András* helyi lelkész igehirdetésével. S ami a legjobb: szerveztem, vezettem, átéltem a tábor, így tudom, hogy kinek szólt igazán a taps – oda, fel az Istennek, akinek a tábor köszönhetjük, és mindent köszönhetünk!

■ DEÁK LÁSZLÓ lelkész, táborvezető

FOTÓK: DEÁK DÁNIEL

IN MEMORIAM FRIEDRICH LAJOSNÉ (1930–2015)

A középkorú és idősebb lelkészek még jól emlékezhetnek *Friedrich Lajosné Oravecz Ilonára*, aki titkárnőként évtizedeken át elválaszthatatlanul hozzátartozott a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalához.

1930. június 22-én született Budapesten. Szüleit nem ismerte. Kiskunhalasra, majd Kecskemétre került. Gyors- és gépiróskolát végzett, ügyvédi irodában és a megyei tanácsnál dolgozott. Utóbbi helyen jó előmenetelt helyeztek kilátásba számára, ő azonban nem volt hajlandó feladni az egyház iránti elkötelezettségét.

1953-ban kötött házasságot *Friedrich Lajos* kecskeméti lelkéssel (1907–1966), ekkor költöztek Budapestre. Férje a teológusotthon igazgatója, majd a sajtóosztály ügyvivő lelkésze, később tördelőszerkesztője lett.

Friedrich Lajosné 1953–1989 között a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalában dolgozott titkárnőként, összesen négy püspök, java-részt *Káldy Zoltán* mellett (1958–1985). Munkáját hűségesen, kitartóan végezte, ha kellett, éjt nappallá téve dolgozott. Emellett sokszor jó tanáccsal, vigasztaló szóval támogatta a hivatalban (nem mindig jókedvükben) megforduló lelkészeket, munkatársakat.

Férje korai, hirtelen halála nagyon megviselte, emléket hűségesen ápolta. A püspöki hivatal épületéből kiköltözve életének utolsó húsz évében Angyalföldön lakott. Súlyos betegen, mozgáskorlátozottan is igyekezett életszeretét, jó kedélyét megőrizni. Április 1-jén lakásában elesett, kétszer is kórházba került. A rákospalotai Bolla Árpád Evangélikus Szeretetotthonban hunyt el május 29-én.

Búcsúztatása kívánsága szerint szűk körben, az ő és férje hamvainak szórásával június 22-én, nyolcvanötödik születésnapján volt az Új köztemetőben. A szolgálatot *Szentpétery Péter* teológiai tanár és *Kendeh György* nyugalmazott angyalföldi lelkész, egykori munkatársai végezték.

■ Sz. P.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Kollégiumi felvétel

A Budapesti Tirannosz Ház felekezeti fiúkollégium felvételt hirdet. Szeretettel várjuk olyan fiúk jelentkezését, akik szeptembertől valamelyik budapesti főiskolán/egyetemen folytatják tanulmányaikat. Jelentkezési határidő: július 27. Jelentkezés a www.tirannosz.hu honlapon keresztül. További információk: *dr. Gajdátsy Péter* (+36-70/382-7605).

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 5.)

Főlemeli a porból a szűkölködőt. 1Sám 2,8a (Lk 15,4–5; Lk 5,1–11; 1Kor 1,18–25; Zsolt 114) A Biblia keletkezésének több ezer éves folyamatában van három asszony – Miriám, Mózes testvére, Anna, Sámuel anyja és Mária, Jézus anyja –, akik akkor fakadtak háladalra, amikor abban a kegyelemben volt részük, hogy megtapasztalták a mennyei Atya mentő, gondviselő szeretetét népük életében. Mai igénk Anna énekéből származik, aki várva várt gyermekéért ad hálát. Hálaénekében azonban nemcsak a saját boldogságára gondol, hanem arról szól, hogy Isten felemeli a szegényeket, akiket mi gyámoltalannak és érdemtelennek gondolunk. Életünkben új célt találunk, ha megtanuljuk értékelni az embereket, akiket eddig nem tartottunk fontosnak.

Hétfő (július 6.)

[Krisztus] a mi békességünk. Ef 2,14 (Ézs 57,19; Lk 6,12–19; Mt 4,18–22) A békesség a legsérülékenyebb, legtörékenyebb része az életünknek. Akkor épül elválasztó fal, kerítés ember és ember között, amikor nincs békesség. A falakat, kerítéseket pedig nagyon nehéz elbontani. Megvan az a tulajdonságunk, hogy szeretnek hosszú ideig megmaradni, és mi akkor érezzük biztonságban magunkat, amikor ezek a falak körülvesznek minket. Pál apostol azt mondja: „Krisztus a mi békességünk” (Ef 2,14–16) – és nem a falak. Ha a falak helyett őt látjuk, aki kereszthalálával szerezte meg a mi békességünket, akkor nincs szükség tovább arra, hogy bármi elválasszon minket a másik embertől. Akkor az én békességem benne teljesedik ki.

Kedd (július 7.)

Nézz nyitott szemmel erre a házra éjjel és nappal, arra a helyre, amelyről ezt mondtad: Ott lesz az én nevem! 1Kor 8,29 (Zsid 3,6; 1Móz 35,1–5a.9–15; Mt 4,23–25) Jól emlékszem, kisgyermekkoromban nagy biztonságot jelentett az éjszakai sötét beálltakor, hogy emlékezhettem nagyanyám szavára: Isten soha nem alszik, mindig ébren van. Felőttként is nagyon jó érzés tudni, hogy Isten nem téveszt szem elől bennünket. Nyitott szemmel óvja a teremtett világot; még mielőtt szóra nyithatnám a számat, pontosan tudja, mire van szükségem. Bár nem kértem, ő mégis értem adta egyetlenét, Jézust, hogy nekem örök életem legyen.

Szerda (július 8.)

Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk. 1Jn 1,3 (5Móz 11,7; Ez 2,3–8a; Mt 5,1–12) Életünk során különböző közösségeknek vagyunk tagjai: családi, iskolai, munkatársi, gyülekezeti. Különböző emberekkel különböző módon vagyunk közösségekben. Mindegyik más és más, és mindegyikbe másért szeretünk tartozni. János apostol időskorában sem veszít semmit abból a lelkesedésből, amelyet szeretett tanítványként érzett a Jézussal való közösségekben. Levelében erről a közösségről ír, és szeretné, ha mindenki, aki Jézus közelébe kerül, átérzhethetné a vele való közösség minden áldását.

Csütörtök (július 9.)

Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete! Fil 4,4 (Neh 8,10b; ApCsel 15,4–12; Mt 5,13–20) Gyakran elgondolkozom azon, milyen is lehetett az a szituáció, amikor Jézus meggyógyított valakit. Mondjuk, a bénát, aki harmincnégy éve feküdt az ágyán, várva a gyógyulást. Milyen lehetett, amikor talpra állt? Elképzeltelhetetlen öröm lehetett abban az emberben, és minden biztonnyal így volt ez Jézus minden gyógyításánál. Mi sokszor vagyunk nagyon megkeseredett keresztyének, akik úgy gondolják, Isten ügyéhez nem illik az öröm. Testvérem! Mindennap új reggelre ébredünk, vagyis Isten bűnbocsátó kegyelme nap mint nap megújul rajtunk. Nem elég ok ez arra, hogy kicsattanó örömünk legyen?

Péntek (július 10.)

Jön már a hegyeken az örömhírhozó, aki békességet hirdet! Náh 2,1a (Jn 20,21; Lk 22,31–34; Mt 5,21–26) Amikor az ember elcsügged, kilátástalannak látja a jövőt, és a reménytelenség vesz erőt rajta, mert úgy gondolja, hogy nincs esély változásra az életében, a környezetében, akkor Isten örömhírhozót küld. Az örömhírhozó nem csak az asszír fogságban élő izráelieknek jelentett sokat; az ő szava mindig, minden korban örömhír, mert szabadításról beszél. Üzeni, hogy ne adjuk át magunkat a csüggedésnek, a szomorúságnak, és ne adjuk fel, mert eljött a változás ideje. Nem a reménytelenség fog tovább tartani, hanem szabadulás, és így új életlehetőség jön. Békességet hoz az örömhírhozó. Jézusban kapjuk meg ezt az igazi békességet, ő érkezik életünkbe.

Szombat (július 11.)

Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes. Róm 12,2 (2Kor 5,17; Fil 3,12–16; Mt 5,27–32) Évezredek problémája az egyháznak, hogy igyekszik kirekeszteni soraiból a világot, elzárkózik, elszeparálódik. Hát miért is tenne másként, ha maga Pál is ezt tanácsolja? Csakhogy ez a páli mondat nem arra vonatkozik, hogy igyekezzünk magunkat távol tartani a világtól, hanem sokkal inkább arra, hogy mi, keresztyének ahhoz igazodjunk, amit Isten mondott. Minél több ember képes lemondani a saját elképzeléseiről és vágyairól, hogy életét Isten parancsaihoz igazítsa, annál hitelesebb lesz a világ számára az Isten csodálatos dolgairól tett bizonyosságtételünk és minden, amit mi, keresztyének képviselünk.

■ ROSTÁNE PIRI MAGDA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 5-étől július 12-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Benne: Vasárnapi orgonamuzsika</p> <p>6.45 / Duna Tv <i>Kérdések a Bibliában</i></p> <p>8.55 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i></p> <p>9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet Karlsruhe-ból</i></p> <p>9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>9.40 / Duna Tv <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Asztali beszélgetések</i> (credoradio.hu)</p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i></p> <p>21.30 / Pax Tv <i>Pilátus (koncertfilm)</i></p> <p>23.10 / Duna Tv <i>Gyalog galopp</i> (angol film, 1974) (85')</p>	<p>8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló</i></p> <p>10.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> Alváskutató</p> <p>11.30 / Pax Tv <i>Hét ima</i> (koncertfilm)</p> <p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a sziráki evangélikus templomból</i></p> <p>14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Botos Katalin</p> <p>16.00 / Duna Tv <i>Balaton nyár</i> (élő magazinműsor)</p> <p>18.10 / Pax Tv <i>Keresztkérdések</i> A Zákus Médiacentrum műsora</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Ránki Dezső zongoraestje</i></p> <p>20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető Deák László evangélikus lelkész</p> <p>22.30 / M3 <i>A kegyenc</i> Madách Színház, 1969</p>	<p>5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>11.40 / Pax Tv <i>Menj le a fazekas házába!</i> Evangélikáció a pesterzsébeti evangélikus gyülekezetben</p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Muzsikáló délután</i></p> <p>15.10 / Kossuth rádió <i>20. századi történelem</i></p> <p>15.50 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>16.10 / M3 <i>Lehetetlen?!</i> Vámos Miklós műsora</p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Hétközi istentisztelet</i></p> <p>21.10 / Pax Tv <i>Békesség hírnöke</i> (baptista magazin)</p> <p>22.25 / M3 <i>Falfűró</i> (magyar filmszatíra, 1985)</p> <p>22.30 / M2 Petőfi Tv <i>Az A38 hajó színpadán: Budapest Bár</i></p> <p>0.25 / Duna Tv <i>Irodalmi műhelyek</i> Filmjegyzetek Illyés Gyuláról</p>	<p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó</i> <i>a nagybörzsönyi evangélikus templomból</i></p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>A Kodály Filharmonikusok Debrecen hangversenye</i></p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása</p> <p>18.00 / Pax Tv <i>Misztrál-koncert</i> (koncertfilm)</p> <p>19.00 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)</p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora</p> <p>21.00 / M2 Petőfi Tv <i>Én vagyok itt</i> (élő magazin)</p> <p>22.35 / Duna Tv <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazin)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.32 / Kossuth rádió <i>Vendég a háznál</i> Gyerekekről felnőtteknek</p> <p>14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – újragombolva</i> fRoots, 2012</p> <p>14.40 / M3 <i>Krémes</i> (magyar tévéfilm, 1974)</p> <p>16.05 / Duna World <i>Virágzó Magyarország</i> Lajosmizse</p> <p>19.00 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Tímár Péter munkáiból</p> <p>19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Edgar Moreau (gordonka) és Pierre-Yves Hodi que (zongora) hangversenye</i></p> <p>22.35 / Duna Tv <i>Átjáró élet és halál között</i> (francia film, 1986) (82')</p> <p>24.00 / M3 <i>Igéző</i> (magyar tévéfilm, 1970)</p> <p>0.00 / Duna Tv <i>Kult.hu</i> (kulturális magazin)</p>	<p>5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>9.15 / M1 <i>Kosár</i> (fogyasztóvédelmi magazin)</p> <p>9.35 / M2 <i>Mesék Mátyás királyról</i> (magyar rajzfilmsorozat)</p> <p>11.00 / Duna World <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)</p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>A Purcell kórus és az Orfeo zenekar hangversenye</i></p> <p>14.15 / M3 <i>Ida</i> (magyar tévéfilm, 1974)</p> <p>15.15 / Duna World <i>Kérdések a Bibliában</i></p> <p>18.40 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Hegedűs D. Géza születésnapjára</p> <p>20.45 / Duna World <i>Ybl 200</i> (ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Operaház 1.40 / Duna Tv <i>Néma csönd</i> (német–dán filmdráma, 2010) (119')</p>	<p>8.15 / Duna Tv <i>Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor</i></p> <p>10.00 / Kossuth rádió <i>Szombat délelőtt</i> (magazinműsor)</p> <p>10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin</i></p> <p>11.05 / Hír Tv <i>Gyógyhír</i> (egészségügyi magazin)</p> <p>13.30 / Bartók rádió <i>A Magyar Rádió gyermekkórusának évzáró hangversenye</i></p> <p>17.54 / Bartók rádió <i>Nagy Péter zongorázik</i></p> <p>19.30 / Duna Tv <i>Meseautó</i> (magyar film, 2000) (96')</p> <p>21.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Copperfield Dávid</p> <p>21.10 / Duna Tv <i>Egy géza emlékiratai</i> (amerikai életrajzi film, 2005) (139')</p> <p>23.15 / M2 Petőfi Tv <i>Festival Stage Pass</i> Az Ocho Macho koncertje</p>	<p>6.25 / Duna Tv <i>Református riportok</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i></p> <p>10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Isten kezében</i></p> <p>10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Sárszentlőrincről</i></p> <p>10.35 / Duna Tv <i>Baptista magazin</i></p> <p>11.30 / Duna Tv <i>Mai hitvallások</i></p> <p>19.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)</p> <p>19.00 / Pax Tv <i>Magyar–finn evangélikus kapcsolatok</i></p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i></p> <p>21.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Ilona az esővel érkezik (Álvaro Mutis kisregényének rádióváltozata)</p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetés@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): BALLA Mária (maria.ball@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** FEDOR SÁRA (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** WALKÓ ÁDÁM (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** ADÁMI MÁRIA, BALICZA MÁTE, B. WALKÓ GYÖRGY, DR. FABINY TAMÁS, KENDEH K. PÉTER, KISS MIKLÓS, KISS TAMÁS, DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, PRÖHLE GERGELY, RADOSNÉ LENGYEL ANNA, T. PINTÉR KÁROLY.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-5518.

Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti a Magyar Posta Zrt.** **Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.**
Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

